

هفتاد و یکمین اجلاس عمومی

دستور کار شماره 68(c) در دستور جلسه موقت*
ارتقاء و محافظت از حقوق بشر: وضعیت حقوق بشر
و گزارش‌های گزارشگران ویژه و نمایندگان

وضعیت حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران¹

خلاصه

دبیرکل افتخار دارد تا مطابق قطعنامه ۳۱/۱۹ شورای حقوق بشر، ششمین گزارش در مورد وضعیت حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران که توسط گزارشگر ویژه در مورد وضعیت حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران تقدیم شده را به مجمع عمومی ارائه نماید. گزارشگر ویژه گزارش پنجم خود را طی هفتادمین اجلاس مجمع عمومی ارائه کرد و گزارش پنجم خود به شورای حقوق بشر را نیز طی نشست سی و یکم آن ارائه کرد که در آن جلسه شورای حقوق بشر ماموریت گزارشگر ویژه را برای پنجمین بار تمدید کرد.

¹ The present report was submitted after the deadline as a result of consultations with the Member State

1. گزارشگر ویژه از سال ۲۰۱۱ شاهد تحولاتی بوده که می‌تواند به تغییرات مثبت در وضعیت حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران منجر شود. این تحولات شامل ارائه پیش‌نویس منشور حقوق شهروندی؛ ظهور گفتگوی عمومی محدود در مورد تعداد انگشت شماری از مسایل حقوق بشری، از جمله استفاده از مجازات اعدام برای جرایم غیرخشونت‌آمیز مربوط به مواد مخدر؛ اجرای طرح جامع اقدام مشترک (برجام)؛ و اقدامات تقنینی مجلس برای محافظت بهتر از برخی حقوق، هستند.
2. با این حال، به دلایلی که بعداً مورد بحث قرار خواهد گرفت، بسیاری از این تحولات به پیشرفت‌های ملموس و یا کافی در وضعیت حقوق بشر در کشور منتج نشده است. به طور خاص، یک شکاف قابل توجه بین قوانین و شیوه‌های اجرایی حکومت که ناقض حقوق اساسی هستند، وجود دارد. در حالی که تلاش‌های قانونگذاری اخیر برای تقویت محافظت از حقوق متهمان قابل توجه هستند، در غیاب پیاده‌سازی صحیح و اجرا توسط قوای مجریه و قضاییه این تلاش‌ها تسکین بخش نیستند.
3. با وجود اجرایی شدن برخی بهبودهای قانونی، اطلاعات جمع‌آوری شده از منابع دولتی و فعالان جامعه مدنی، همچنان بازداشت و پیگرد قضایی خودسرانه افراد به دلیل بهره‌برداری مشروع از حقوق بی‌شمار خود، و همچنین استفاده از شکنجه و دیگر اشکال رفتار بی‌رحمانه، غیرانسانی یا اهانت‌آمیز را برجسته می‌سازند. مدافعان حقوق بشر همچنان با ارباب، سانسور، و مجازات‌های تلافی‌جویانه به دلیل تماس با [ارگانهای] مکانیسم‌های حقوق بشر سازمان ملل و سازمان‌های بین‌المللی حقوق بشری روبرو می‌شوند، و کسانی که ادعا می‌شود از اختیارات خود سوء استفاده کرده‌اند همچنان از مصونیت از مجازات برخوردار هستند. سایر قوانین، از جمله قوانین مبارزه با مواد مخدر ایران که هنوز اصلاح نشده‌اند، همچنان به نقض حق حیات ادامه می‌دهند.
4. گزارشگر ویژه مایل است تعامل مداوم دولت با دارندگان احکام رویه‌های ویژه شورای حقوق بشر از طریق گفتگو با ماموریت وی، و از طریق دعوت‌های اخیر از گزارشگر ویژه «حق تغذیه و اثرات منفی اقدامات قهری یکجانبه بر برخورداری از حقوق بشر» برای دیدار از کشور را برجسته نماید.² در پاسخ به گزارش پیش رو، دولت ایران ادعا می‌کند که «تاکنون رفته رفته برای دیدار هفت گزارشگر موضوعی و کارگروه هموار کرده است»³ با این حال، از سال ۲۰۰۵ تاکنون که هیچ گزارشگر ویژه‌ای از ایران بازدید نکرده است، مقامات در مقابل درخواست‌های مکرری که برای بازدید از کشور توسط هشت گزارشگر رویه‌های ویژه موضوعی و دارندگان احکام مربوط به ایران مطرح شده است سکوت اختیار کرده است.⁴
5. در فاصله زمانی ژانویه تا نیمه ماه اوت ۲۰۱۶ که به دوره زمانی این گزارش اختصاص دارد، گزارشگر ویژه، در مجموع ۲۳ مورد نامه به دولت ایران ارسال کرده است. این نام‌نگاری‌ها به ابراز نگرانی فوری در مورد تحولات و یا بروز مسایلی بود که در گزارش حاضر به جزئیات آن پرداخته شده است. از این تعداد، ۲۲ مورد تقاضای «اقدام فوری» و یک مورد هم «ادعا نامه» ای بود که بطور مشترک از سوی چندین گزارشگر ویژه موضوعی سازمان ملل متحد ارسال شده بود. دولت به هفت مورد پاسخ داد و نرخ پاسخ خود را از ۳۸ درصد در سال ۲۰۱۵ به ۳۰ درصد در دوره زمانی ژانویه تا نیمه ماه اوت ۲۰۱۶ کاهش داد. دولت همچنین به ارائه پاسخ‌های مفصل به گزارش‌های گزارشگر ویژه، از جمله به گزارش پیش رو، ادامه می‌دهد.
6. گزارش پیش رو، اطلاعات جمع‌آوری شده، از منابع دولتی و بازگو شده توسط افرادی که ادعا می‌کنند قربانیان نقض حقوق‌شان هستند، و همچنین از فعالان جامعه مدنی در داخل و خارج از کشور، را ارائه می‌کند. این اطلاعات شامل اطلاعات جمع‌آوری شده از پاسخ‌های دولت به نام‌نگاری‌هایی که به طور مشترک توسط ماموران [گزارشگران] رویه‌های ویژه در طول هفت ماه اول سال ۲۰۱۶ ارسال شده؛ اطلاعات جمع‌آوری شده از وبسایت‌های مختلفی که توسط قوا و سازمان‌های دولتی نگهداری می‌شوند؛ اطلاعات منتشر شده و یا ارائه شده توسط سازمان‌های غیر دولتی داخل ایران؛ قوانین و پیش‌نویس لوایح؛ جزئیاتی که در گزارش‌های [نهادهای] موسسه‌های ذی‌نفع در ایران توسط مقامات ایران برای بررسی

² OHCHR: http://spinternet.ohchr.org/_Layouts/SpecialProceduresInternet/ViewCountryVisits.aspx?Lang=en

³ Seven representatives of the special procedures visited the Islamic Republic Iran between 1995 and 2005, after which no visits have been facilitated by the Iranian government

⁴ <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/SP/Pages/CountryvisitsF-M.aspx>.

جهانی دوره ای ایران (بو.پی.آر) در سال ۲۰۱۴ ارسال شده، و اطلاعات جمع آوری شده از اظهاراتی که یا توسط رسانه‌های ملی منتشر شده و یا توسط مقامات دولتی اعلام شده، است.

7. این گزارش همچنین اطلاعات جمع آوری شده از ۴۳ مصاحبه‌ای که در ماه مه ۲۰۱۶ طی سفرهای حقیقت‌یاب به استکهلم (سوئد)، برلین و مونیخ (آلمان) و تورین (ایتالیا) انجام شده را بازگو می‌کند. افزون بر آن، اطلاعات بیشتری نیز از طریق مصاحبه‌های تلفنی، اسکایپی و سایر خدمات پیام‌رسان طی دوره مورد گزارش‌رزرز افرادی که در داخل و خارج از ایران بودند جمع آوری شده است.

II. حقوق مدنی و سیاسی

8. در تاریخ ۲۶ نوامبر سال ۲۰۱۳، رییس جمهور حسن روحانی پیش‌نویس منشور حقوق‌شهروندی، که مروری بر طیف وسیعی از حقوق مدنی و سیاسی تضمین شده توسط قوانین ایران را در بر داشت و در وعده‌های انتخاباتی وی برای بهبودی حمایت از حقوق اساسی نیز برجسته شده بود، منتشر کرد. با این حال، از زمان انتشار این منشور هیچ گام قابل توجهی برای نهایی کردن یا اجرایی کردن مفاد منشور برداشته نشده است. دولت [ایران در پاسخ به گزارش حاضر] یادآوری می‌کند که انتظار دارد منشور در انتهای سال جاری^۸ نهایی شود. گزارشگر ویژه در حالی که این تلاش را تشویق می‌کند، یادآور می‌شود که مفاد منشور به اندازه کافی حقوق اساسی از جمله حقوق آزادی‌بیان، تشکل و تجمع را محافظت نمی‌کنند.

9. دولت ایران ۱۸۹ توصیه از ۲۹۱ توصیه‌ای که در نتیجه بررسی دوره‌ای جهانی (بو.پی.آر) ایران در سال ۲۰۱۴ ارائه شده بود را پذیرفت و تصریح کرد که اکثر توصیه‌ها قبلاً اجرا شده‌اند. این شامل توصیه تقویت چارچوب قوانین داخلی و اجرای تعهدات بین‌المللی حقوق‌بشری^۹ ایران است. علیرغم این تعهدات و تعهدات قانونی ایران، وضعیت محافظت از اکثر حقوقی که توسط پنج معاهده حقوق‌بشری که ایران یکی از طرفین آن است تضمین شده است همچنان در حد وسیعی بدون تغییر باقی مانده است.

الف. حق حیات

10. در طول چرخه دوم بررسی دوره‌ای جهانی (بو.پی.آر) خود در سال ۲۰۱۴، دولت ایران ۴۱ توصیه در ارتباط با استفاده از مجازات اعدام دریافت کرد. این شامل توصیه‌هایی برای لغو مجازات اعدام برای مجرمان نوجوان، لغو موقت مجازات اعدام برای جرایمی که طبق موازین بین‌المللی "جدی‌ترین" جرایم محسوب نمی‌شوند؛ و لغو سنگسار و اعدام در ملاءعام بود. در ماه آوریل ۲۰۱۶، کمیساری عالی حقوق‌بشر، زید رعد الحسین، از مقامات ایران خواست تا ضمن توقف اعدام نوجوانان و متخلفان جرایم مربوط به مواد مخدر، به صورت کلی استفاده از مجازات اعدام را متوقف کند.^۵

11. با وجود این درخواست‌ها، سازمان‌های حقوق‌بشری تخمین می‌زنند که در سال ۲۰۱۵ در ایران بین ۹۶۶ تا ۱۰۵۴ اعدام صورت گرفته است، که بالاترین میزان اعدام ظرف ۲۰ سال گذشته بوده است.^۶ طبق گزارش‌ها، بین ژانویه و سه هفته اول ژوئیه ۲۰۱۶، بین ۲۴۱ تا ۲۵۳ اعدام صورت گرفته است. این آمار به صورت قابل توجهی کمتر از تعداد اعدام‌هایی است که توسط مقامات ظرف مدت مشابه در سال ۲۰۱۵ صورت گرفته، است. با توجه به نگرانی‌هایی که همواره توسط گزارشگر ویژه و سایر نهادها و سازمان‌های حقوق‌بشری اعلام شده است، هرگونه کاهش در تعداد اعدام‌ها یک تحول مثبت است. با این‌حال، گزارش‌های دریافت شده توسط گزارشگر ویژه نشان می‌دهد که نرخ اعدام‌ها در ایران دوباره در ماه ژوئیه ۲۰۱۶ افزایش یافته، و سازمان‌های حقوق‌بشری حداقل ۴۰ اعدام را ظرف سه هفته اول ماه

⁵ <http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=19816&LangID=E>

⁶ <http://www.iranhrdc.org/english/publications/human-rights-data/chart-of-executions/100000564-ihrc-chart-of-executions-by-the-islamic-republic-of-iran-2015.html>; <https://www.iranrights.org/>; <http://iranhr.net/en/>; <https://www.amnesty.org/en/countries/middle-east-and-north-africa/iran/>

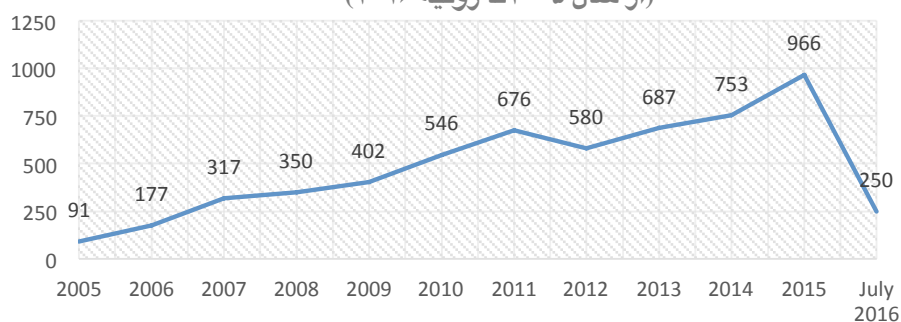
⁷ Information received by the Office of the Special Rapporteur from the Abdorrahman Boroumand Foundation (<http://www.iranrights.org>).

⁸ <http://www.iranhrdc.org/english/publications/human-rights-data/chart-of-executions/100000564-ihrc-chart-of-executions-by-the-islamic-republic-of-iran-2015.html>; <https://www.iranrights.org/>; <http://iranhr.net/en/>; <https://www.amnesty.org/en/countries/middle-east-and-north-africa/iran/>

ژوئیه مستند کرده‌اند.⁹ مانند سال‌های پیش، اکثر اعدام‌های سال‌های ۲۰۱۵ و ۲۰۱۶ به دلیل جرایم مربوط به مواد مخدر بوده است.

12. در پاسخ خود، دولت ایران همچنان اصرار داشت که قاچاق مواد مخدر یک جرم جدی است که تحت برخی شرایط نیاز به استفاده از مجازات اعدام دارد (که ادعا دارد "اثر (بسیار) بازدارنده‌ای دارد") و تصویب توقف مجازات اعدام را رد کرد. دولت همچنین تأیید کرده که "در شش ماه اول سال ۲۰۱۶، اجرای مجازات اعدام کاهشی بیش از ۵۰ درصد داشته است" و اصرار دارد که در مورد افرادی که به دلیل جرایم مربوط به مواد مخدر به اعدام محکوم شده‌اند "هیچ اطلاعاتی از هیچ مقام بین‌المللی در خصوص عدم رعایت موازین حقوقی دریافت نکرده است." گزارشگر ویژه ۴۴ دبیرکل سازمان ملل متحد، کمیته حقوق بشر، و دیگر رویه‌های ویژه سازمان ملل متحد در درخواست‌های مستمر از دولت ایران برای تجدید نظر در استفاده از مجازات اعدام می‌پیوندند.

شکل ۱: اعدام‌ها در جمهوری اسلامی ایران
(از سال ۲۰۰۵ تا ژوئیه ۲۰۱۶)

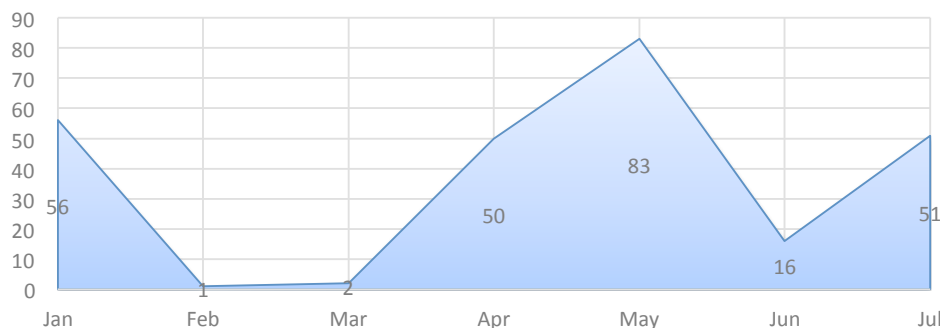

شکل ۲: اعدام‌ها در جمهوری اسلامی ایران به ترتیب ماه
۲۰۱۵

⁹ <http://iranhr.net/en/articles/2585/>. According to the Abdorrahman Boroumand Foundation there were 62 total executions in July 2016. <http://www.iranrights.org>. See also <http://www.iranhrdc.org/english/publications/human-rights-data/chart-of-executions/1000000620-ihrc-chart-of-executions-by-the-islamic-republic-of-iran-2016.html>.

شکل ۳: اعدام‌ها در جمهوری اسلامی ایران به ترتیب ماه
(ژانویه تا ژوئیه ۲۰۱۶)

13. از سال ۲۰۱۵ تاکنون، حداقل دو حکم سنگسار برای زنانی که به جرم زنا محکوم شناخته شده‌اند صادر شده است.¹⁰ در پاسخ خود به گزارش مارس ۲۰۱۶ گزارشگر ویژه، دولت ایران اشاره کرد که جرم‌انگاری زنا منطبق با تفسیر دولت از قوانین اسلامی است و اینکه مجازات سنگسار بازدارنده موثری برای این جرم است. در تاریخ ۷ ژوئیه ۲۰۱۶، دولت همچنین اظهار داشت که قوه قضاییه این مجازات‌ها را تبدیل به سایر مجازات‌ها کرده، و اینکه هیچ حکم سنگساری ظرف سال‌های اخیر در کشور اجرا نشده است.¹¹

14. اصلاحات مربوط به آیین دادرسی کیفری ایران که در ماه ژوئن ۲۰۱۵ به اجرا در آمد، اینک اقتضا می‌کند که همه احکام اعدام توسط دیوان عالی کشور بررسی شود.¹² این تغییرات ماده ۳۲ قانون مبارزه با مواد مخدر، که قبلاً به دادستان کل کشور اجازه می‌داد تا احکام اعدام برای جرایم مربوط به مواد مخدر که توسط دادگاه انقلاب مورد رسیدگی قرار گرفته بود را تسریع و تایید کند، لغو می‌کند. در تاریخ ۷ دسامبر ۲۰۱۵، دیوان عالی کشور حکمی صادر کرد که طی آن کلیه شعب دادگاه‌های انقلاب را به ارجاع احکام اعدام مربوط به مواد مخدر برای بررسی توسط آن دیوان ملزم کرد.¹³

15. با این حال، گزارشگر ویژه هنوز اطلاعاتی دریافت می‌کند که نشان می‌دهد که موارد نقض حقوق دادرسی، از جمله حق درخواست تجدید نظر در احکام اعدام، همچنان در پرونده‌های مربوط به مواد مخدر مشکل آفرین باقی مانده است.¹⁴ برای مثال در ماه آوریل سال ۲۰۱۶، مقامات زندان رشت در شمال ایران رشید کوهی، که به جرم غیرخوشونت‌آمیز مربوط به مواد مخدر محکوم شده بود، را بدون اینکه حکم اعدام وی طبق مقتضیات قانونی توسط دیوان عالی کشور بررسی شده باشد، اعدام کردند.¹⁵ گروه‌های حقوق بشری گزارش دادند که آقای کوهی در تقاضای تجدید نظر از دیوان عالی کشور به کمک‌های حقوقی کافی دسترسی نداشت و اینکه تقاضاهای وی برای عفو رد شده بود. طبق گزارش‌ها آقای کوهی همچنین از دسترسی به وکیل در دوره بازجویی خود محروم شده و با وکیل تسخیری خود برای اولین بار در دادگاه در زمان محاکمه خود ملاقات کرد.¹⁶

16. در دسامبر سال ۲۰۱۵، هفتاد نفر از اعضای مجلس [شورای اسلامی] لایحه‌ای را ارائه کردند که اگر توسط قوه مقننه و شورای نگهبان تایید شود، مجازات جرایم غیرخوشونت‌آمیز مربوط به مواد مخدر را از اعدام به حبس ابد کاهش خواهد داد. این لایحه در تاریخ ۱۱ ژانویه سال ۲۰۱۶ به صحن علنی مجلس برای بررسی معرفی شد.¹⁷ مشخص نیست که افت آشکار در تعداد اعدام‌ها در طول شش ماه اول سال

¹⁰ <http://www.darsiahkal.ir/64601/64601>.

¹¹ Reply of Government of Iran to communication issued on 20 January 2016

¹² <http://shaheedoniran.org/wp-content/uploads/2016/03/SR-Report-HRC2016FF.pdf>

¹³ <http://www.nrk.ir/Laws/ShowLaw.aspx?Code=8008>.

¹⁴ Abdorrahman Boroumand Foundation <http://www.iranrights.org/newsletter/issue/74>.

¹⁵ <https://hra-news.org/fa/execution/a-4759>

¹⁶ <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/04/iranian-man-facing-imminent-execution-tomorrow-denied-the-right-to-appeal/>

¹⁷ <http://www.farsnews.com/13941021000764>

۲۰۱۶ به طور مستقیم به افزایش حساسیت دولت نسبت به اعدام‌های مربوط به مواد مخدر مرتبط بوده و با در نتیجه قوانین تازه اجرا شده و لوایح تحت بررسی بوده است.

ب. اعدام نوجوانان

17. گزارشگر ویژه، با نگرانی شدید یادآور می‌شود که قانون مجازات کیفری ایران همچنان مجازات اعدام برای پسرانی که حداقل پانزده سال تمام قمری و دخترانی که حداقل ۹ سال قمری سن داشته باشند را در نظر می‌گیرد.¹⁸
18. در تاریخ ۱۲ ژانویه ۲۰۱۶، کمیته حقوق کودک بررسی خود از اجرای مقررات اعلام شده توسط کنوانسیون حقوق کودک (CRC) در ایران را به پایان رساند. این کمیته نگرانی شدید خود نسبت به اعدام مستمر نوجوانان را اعلام کرد و خواستار لغو شروطی توسط دولت ایران شد که بی‌توجهی قضایی به مفاد کنوانسیون حقوق کودک را مجاز می‌داند. کمیته همچنین از دولت خواست تا در راستای موازین کنوانسیون حقوق کودک، نوجوانان را به عنوان کلیه افراد زیر ۱۸ سال سن تعریف کند و سن مسئولیت جنایی را بدون هیچ تبعیضی بین دختران و پسران بالا ببرد. در پاسخ خود به این گزارش، دولت ایران همچنان مبتنی بر "آموزه‌های دینی و فرهنگی" خود، از شروط عمومی خود برای بیوستن کامل به کنوانسیون حقوق کودک دفاع می‌کند.
19. اصلاحات مربوط به قانون مجازات اسلامی در سال ۲۰۱۳ مجازات اعدام برای نوجوانان به جرم ارتکاب جرائم مربوط به مواد مخدر را لغو کردند و اینک یک قاضی باید تعیین کند که آیا این متهم در زمان ارتکاب قتلی که به مواد مخدر نامربوط بوده، عواقب اقدامات خود را درک می‌کرده است یا خیر. در ژانویه ۲۰۱۵، دیوان عالی کشور رأی صادر کرد که طبق آن اگر یک متهم نوجوان درخواست تجدید نظر کند، کلیه دادگاه‌ها باید با عطف به ماسبق، اصلاحیه جدید را در پرونده‌هایی که پیش از سال ۲۰۱۳ مورد رسیدگی قرار گرفته‌اند به کار برند.¹⁹
20. با وجود این اصلاحات، گزارشگر ویژه با نگرانی بسیار یادآوری می‌کند که در واقع ظرف چند سال گذشته تعداد اعدام‌های نوجوانان بزهکار افزایش یافته است. او همچنان گزارش‌هایی دریافت می‌کند که خبر از محرومیت برخی بزهکاران نوجوان از حق دسترسی به فرآیند تجدیدنظر دارند و دیوان عالی کشور چندین درخواست محاکمه مجدد را رد کرده و احکام اعدام حداقل شش نوجوان بزهکار را تایید کرده است.²⁰ گزارشگر ویژه همچنین گزارش‌هایی دریافت کرده است که نشان می‌دهد معیارهای مورد استفاده توسط دادگاه‌ها برای ارزیابی ظرفیت روانی به طور گسترده‌ای متفاوت است و به شیوه‌ای متناقض در سراسر کشور اعمال می‌شود.²¹ دولت در پاسخ خود این ادعا را رد می‌کند و ادعا دارد که اصلاحات قانون مجازات به کاهش آمار اعدام نوجوانان در سال جاری منجر شده است.
21. در زمان تهیه پیش‌نویس گزارش پیش رو، طبق گزارش‌ها حکم اعدام حداقل یک نوجوان اجرا شده و احکام اعدام چهار نوجوان نیز در سال ۲۰۱۵ اجرا شده بود.²² طبق گزارش‌ها بین سال‌های ۲۰۰۵ و ۲۰۱۵، حداقل ۷۳ نوجوان بزهکار اعدام شدند و تا ژانویه ۲۰۱۶ در حدود ۱۶۰ نفر دیگر در انتظار اعدام به سر می‌بردند.²³ در پاسخ خود به این گزارش، دولت ایران اشاره می‌کند که در کلیه پرونده‌های قصاص برای نوجوانان بزهکار، سیاست اکاسی دولت به جای مجازات اعدام، تشویق آشتی بین مجرمین و خانواده‌های قربانیان است. دولت همچنین اشاره می‌کند که اعدام نوجوانان بزهکار تا زمانی که عاملان به سن ۱۸ سالگی نرسند اجرا نمی‌شود.

¹⁸ Articles 146-47 of the Islamic Penal Code.

¹⁹ <http://www.rrk.ir/Laws/ShowLaw.aspx?Code=2460>

²⁰ <https://www.amnesty.org/en/documents/mde13/3112/2016/en/>

²¹ Ibid.

²² <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/08/iran-hanging-of-teenager-shows-brazen-disregard-for-international-law/>.

²³ Ibid.

26. در ماه مه ۲۰۱۶، مادر آفرین چیتساز، روزنامه‌نگاری که دستگیر و متهم به تباری با دولت‌های خارجی شده بود، اعلام کرد که بازجویان دخترش را که چشم بند به چشم داشته کتک زده‌اند تا از وی اعتراضات اجباری اخذ کنند.²⁹ ماموران امنیتی چیتساز را همراه با چند همکار دیگرش در تاریخ ۲ نوامبر ۲۰۱۵ دستگیر کرده و وی را بدون ارتباط با دنیای خارج به مدت بیش از یک ماه در بازداشت نگه داشتند. در پاسخ خود به این گزارش، دولت ایران اشاره می‌کند که قوه قضاییه خانم چیتساز را به دوسال زندان و دو سال محرومیت از فعالیت‌های روزنامه‌نگاری محکوم و وی را آزاد کرده است.
27. در تاریخ ۱۴ مه ۲۰۱۶، روزنامه‌نگار اصلاح‌طلب احسان مازندرانی که همراه با خانم چیتساز دستگیر شده بود، در نامه‌ای به رهبر جمهوری اسلامی از وی خواست تا نسبت به ادعای وی در مورد شکنجه و بدرفتاری توسط ماموران امنیتی در مدت بازجویی‌هایش و بازداشت پیش از محاکمه‌اش تحقیق شود. ادعا می‌شود سه روز بعد آقای مازندرانی توسط ماموران سپاه پاسداران برای تکذیب ادعاهای مطرح شده در این نامه تحت فشار قرار گرفته است. او به اتهام‌های «تبلیغ علیه نظام» و «تجمع و تباری علیه امنیت ملی» به هفت سال زندان محکوم شد. یک دادگاه تجدید نظر بعداً حکم زندان وی را به دو سال تقلیل داد.³⁰
28. در دوره زمانی این گزارش، سازمان‌های حقوق‌بشری چندین گزارش مفصل منتشر کردند که در آن بدرفتاری با «زندانیان سیاسی» در تلاش برای ارباب یا تنبیه بازداشت‌شدگان تا برای اخذ اعتراضات اجباری از آنها، از جمله از طریق محروم ساختن آنها از دسترسی به مراقبت‌های پزشکی و تغذیه کافی مستند شده است.³¹
29. در تاریخ ۲۷ آوریل ۲۰۱۶، گزارشگر ویژه به گروهی از سایر کارشناسان سازمان ملل پیوست و با صدور بیانیه مشترک تعهدات بین‌المللی دولت ایران نسبت به احترام به حقوق زندانیان در رابطه با سلامت و تضمین رفتار انسانی با آنها از طریق دادن اجازه دسترسی کافی به درمان مناسب و لازم پزشکی را یادآور شد. کارشناسان سازمان ملل پرونده‌های چندین فعال مدنی و مدافع حقوق بشر را برجسته کرده و از اینکه دولت تا آن زمان هنوز تحقیقات مناسبی نسبت به ادعاهای بدرفتاری [با زندانیان] انجام نداده و تلاشی برای جبران نکرده بود ابراز تاسف کردند.³² از زمان انتشار این بیانیه، برخی از این زندانیان توانسته‌اند توجه کافی پزشکی دریافت کنند.
30. امید کوکی، فیزیکیان جوانی که طبق گزارش‌ها بیش از پنج سال است که به دلیل امتناع از فعالیت در زمینه تحقیقات نظامی در زندان به سر می‌برد، در تاریخ ۲۰ آوریل ۲۰۱۶ برای تخلیه کلیه راست‌اش که در نتیجه سرطان پیشرفته آسیب دیده بود تحت عمل جراحی قرار گرفت. ادعا شده است که فقدان امکان تشخیص و درمان زود هنگام سرطان آقای کوکی به علت رد درخواست‌های مکرر خانواده وی برای مرخصی پزشکی آقای کوکی در بی شکایت وی از درد جدی، خونریزی و دیگر عوارض موارد متعدد دفع سنگ کلیه بوده است.³³ آقای کوکی در حال گذراندن محکومیت ۱۰ ساله خود به اتهام «ارتباط با کشور متخاصم» و «کسب درآمد نامشروع» است. در پاسخ خود به این گزارش، دولت مدعی است که آقای کوکی به «جرایم جدی» همکاری با دولت ایالات متحده و جاسوسی محکوم شده است. دولت خاطرنشان می‌کند که آقای کوکی به صورت مشروط از زندان آزاد شده و در حال حاضر آزاد است.
31. خانواده زینب جلالیان، یک زن کرد که در حال سپری کردن حکم حبس ابد در ارتباط با عضویت ادعا شده وی در یک گروه مخالف کرد است، معتقدند که مقامات از ارائه مراقبت‌های پزشکی به خانم جلالیان برای جراحاتی که پس از ضرب و شتم توسط ماموران امنیتی بر وی وارد شده و منجر به ترک خوردن جمجمه و آسیب عصبی شامل خونریزی داخلی و اختلال در بینایی وی شده است امتناع کرده‌اند. منابع معتقدند که خانم جلالیان نیازمند مداخله فوری پزشکی است، اما مقامات مکرراً حاضر به صدور اجازه انتقال وی به بیمارستان نشده‌اند، مگر اینکه او به جرم‌جدی ادعایی اعتراف کند.³⁴ در پاسخ خود به این گزارش، دولت ایران صراحتاً ادعاهای «استفاده از زور برای اخذ اعتراف» رد انکار می‌کند.

ت. حق دسترسی به فرآیند دادرسی و محاکمه عادلانه

%D9%85%D8%B9%D8%A%D9%86-%D8%B7%D9%84%D8%A7%DB%8C-
%D8%A2%D9%82-%D8%AF%D8%B1%D9%87

²⁹ <https://www.iranhumanrights.org/2016/05/afarin-chitsaz/>

³⁰ <https://www.iranhumanrights.org/2016/07/ehsan-mazandarani-6/>

³¹ <https://www.iranhumanrights.org/2016/06/inside-the-women-ward-report/>;
<https://www.amnesty.org/en/documents/mde13/4196/2016/en/>

³² <http://shaheedoniran.org/english/dr-shaheeds-work/iran-denial-of-adequate-medical-treatment-to-political-prisoners-unacceptable/>

³³ <https://www.iranhumanrights.org/2016/04/omid-kokabee-cancer/>

³⁴ <https://www.iranhumanrights.org/2016/02/zeinab-jalalian/>

32. در گزارش مارس ۲۰۱۶ خود به شورای حقوق بشر، گزارشگر ویژه اصلاحات اخیر آیین دادرسی کیفری را تحسین کرد، اما اشاره کرد که مشکلات جدی همچنان به تضعیف اجرای عدالت در ایران ادامه می‌دهند. اصلاحات در حال حاضر امکان ارائه دسترسی فوری به وکیل پس از دستگیری و در طول تحقیقات اولیه را میسر می‌کنند³⁵ و اقتضا می‌کنند تا متهمان قبل از شروع تحقیقات از حقوق خود آگاه شوند. نقض این حقوق، با عدم مطلع ساختن متهم به اقدام انضباطی منجر خواهد شد، اما شواهدی که تحت این شرایط به دست آمده‌اند هنوز در دادگاه مورد قبول هستند.³⁶

33. تغییراتی که شورای نگهبان در این اصلاحات ایجاد کرده است در عمل متهمان جرایم علیه امنیت ملی، قتل، جرایم سیاسی یا مطبوعاتی، و افرادی که جرایم موضوع اتهامات آنها می‌تواند مجازات حبس ابد در پی داشته باشد را از دسترسی به این حمایت‌های افزایش یافته مستثنی می‌کند. این تغییرات منتهی به گروه‌های فوق الذکر قرار می‌گیرند را وادار می‌کند تا وکیل خود را از فهرست رسمی وکلایی که توسط رییس قوه قضاییه انتخاب شده‌اند، انتخاب کنند.³⁷ طبق گزارش‌ها، در تاریخ ۶ ژوئیه ۲۰۱۵، کانون وکلای ایران از رییس قوه قضاییه، رییس مجلس شورای اسلامی، و رییس جمهور ایران خواست تا این اصلاحات را مورد تجدید نظر قرار دهند.³⁸ در زمان انشاء این گزارش قوه قضاییه ایران هنوز فهرست رسمی خود از وکلای مورد تأیید قرار گرفته را ارائه نکرده است.

34. گذشته از مشکلات با خود قوانین، گزارشگر ویژه یادآوری می‌کند که بسیاری از گزارش‌هایی که او در مورد موارد تخلف در فرآیند دادرسی و موازین محاکمات عادلانه دریافت کرده است شامل عدم اجرای قوانین موجود توسط مقامات بوده است. او همچنان گزارش‌هایی از افرادی دریافت می‌کند که بدون ارائه حکم قضایی دستگیر شده‌اند، و در گزارش پیش روی مواردی را مستند کرده است که مقامات به افراد و خانواده‌های آنها اطلاعات کافی در مورد شرایط دستگیریشان ارائه نکرده‌اند. گزارشگر ویژه همچنین هنوز گزارش‌هایی دریافت می‌کند که ادعا می‌کنند مقامات امنیتی، به ویژه افرادی که وابسته به وزارت اطلاعات و سازمان اطلاعات سپاه پاسداران هستند، همچنان به دستگیری و بازداشت افراد برای مدت‌های طولانی بدون اینکه به آنها اجازه تماس با اعضای خانواده یا وکیل مدافع خود را بدهند، ادامه می‌دهند. گزارشگر ویژه بارها خاطر نشان کرده است که این دوره از بازداشت انفرادی، بازداشت‌شدگان را نسبت به اشکال مختلف بدرفتاری، از جمله شکنجه، آسیب پذیر می‌کند.³⁹

35. طبق گزارش‌ها در تاریخ ۷ ژوئن ۲۰۱۶، مقامات زندان اوین از دسترسی آرش صادقی، کنشگر، به وکیل مورد انتخاب خود جلوگیری کردند و وی را وادار کردند تا تحمل حکم ۱۵ سال زندان خود به اتهامات "اجتماع و تبانی علیه امنیت ملی"، "تبلیغ علیه نظام"، "نشر اکاذیب در فضای مجازی"، و "توهین به بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران" را آغاز کند. طبق گزارش‌ها، وی همچنین در دوره بازداشت بارها مورد شکنجه روحی و جسمی و بدرفتاری قرار گرفته است.

36. در تاریخ ۱۱ ژوئیه ۲۰۱۶، قوه قضاییه ایران کیفرخواست سه فرد دارای تابعیت دوگانه به اتهامات امنیتی را اعلام کرد.⁴⁰ طبق اطلاعاتی که گزارشگر ویژه دریافت کرده است، به نظر می‌رسد بازداشت‌شدگان در هر مورد برای دوره‌های طولانی در حبس انفرادی نگهداری شده و از دسترسی به وکیل منع شده‌اند و به دستگیری اعضای خانواده‌هایشان نهاده شده‌اند.⁴¹

37. برای مثال، طبق گزارش‌ها در تاریخ ۳ آوریل ۲۰۱۶ خانم «زاغری راتکلیف»، یک مدیر پروژه در بنیاد تامسون رویترز، وقتی که همراه با کودک ۲۲ ماهه خود قصد بازگشت به کشور بریتانیا را داشت توسط مأموران امنیتی دستگیر شد. در تاریخ ۱۵ ژوئن ۲۰۱۶، مقامات بی‌بانی‌ای صادر کردند و دستگیری وی را تأیید کردند و وی را به توطئه برای "براندازی نرم جمهوری اسلامی" از طریق "عضویت در شرکت‌ها و موسسات خارجی" متهم کردند. گفته می‌شود خانم زاغری راتکلیف حداقل ۴۵ روز ۱۴ در حبس انفرادی گذرانده و ادعا شده که از دسترسی کافی به وکیل مدافع منع شده است.⁴² در اوایل ماه

³⁵ Article 190, note 1 of the CPC (2015).

³⁶ <https://www.amnesty.org/en/documents/mde13/2708/2016/en/>.

³⁷ Article 48, note, of the Criminal Procedure Code (2015).

³⁸ <http://icbar.ir/Default.aspx?tabid=55&ctl=Edit&mid=435&Code=22124>.

³⁹ <https://www.iranhumanrights.org/2016/05/afarin-chitsaz/>

⁴⁰ https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/iran-announces-indictments-against-4-dual-nationals-others/2016/07/11/32718d90-474b-11e6-8dac-0c6e4acc5b1_story.html

⁴¹ See March 2016 report annex for information on the arrests of Namazi and Zikka.

⁴² <http://www.tabnak.ir/fa/news/600341/%D9%86%D8%A7%D8%B2%D9%86%DB%8C%D9%86-%D8%B2%D8%A7%D8%BA%D8%B1%DB%8C-%D8%A8%D9%87-%D8%AA%D9%87%D8%B1%D8%A7%D9%86-%D9%85%D9%86%D8%AA%D9%82%D9%84-%D8%B4%D8%AF>

سپتامبر ۲۰۱۶، خانم زاغری راتکلیف به "اتهامات اعلام نشده" به پنج سال زندان محکوم شد.⁴³ در پاسخ خود به این گزارش، دولت ایران این ادعا که خانم زاغری راتکلیف از دسترسی کافی به وکیل مدافع خود محروم بوده را رد کرده و می‌گوید جلسه نهایی دادگاه وی در تاریخ ۵ سپتامبر ۲۰۱۶ برگزار شده است.

38. طبق گزارش‌ها، خانم هما هودفر، یک استاد ۶۵ ساله مردم‌شناسی در دانشگاه کنکوریدیای مونترآل در کانادا، در تاریخ ۶ ژوئن ۲۰۱۶، پس از احضار به زندان اوین برای بازپرسی، دستگیر و بازداشت شد. این دستگیری پس از این صورت گرفت که ماموران سازمان اطلاعات سپاه پاسداران در اوایل مارس ۲۰۱۶، مدت کوتاهی قبل از اینکه او تلاش کرد تا کشور را ترک کند به منزل خانم هودفر حمله کردند. در این حمله ماموران وسایل شخصی خانم هودفر، از جمله گذرنامه‌ها، اسناد پژوهشی و کامپیوتر وی را ضبط کردند. او بعداً به قید وثیقه آزاد و ممنوع الخروج شد. وکیل و خانواده خانم هودفر بطور مکرر از دسترسی به وی منع شدند و مقامات هنوز هیچ توضیحی در مورد دلایل دستگیری وی ارائه نکرده‌اند.⁴⁴ در تاریخ ۲۶ سپتامبر، وزارت امور خارجه ایران اعلام کرد که خانم هودفر امروز به دلایل انسان دوستانه آزاد شد. در پاسخ به این گزارش، دولت مدعی است که خانم هودفر "از تسهیلات بهداشتی و درمانی برخوردار است و سه بار در روز پزشک از وی دیدار می‌کند،" دارای وکیل منصوب شده است،" و در زمان تدوین پیش‌نویس این گزارش به قید وثیقه آزاد شده بود.

39. دلایل بازداشت فعال سایبری و کارآفرین اینترنتی، آرش زاد، که در تاریخ اول اوت ۲۰۱۵، در فردگاه امام خمینی تهران در حال سوار شدن به هواپیما به مقصد استانبول دستگیر شد هنوز معلوم نیست. آقای زاد ویرایشگر زبان فارسی وب‌سایت وبلاگینا و مدیر «زیگزاگ لب» بود که ابزار و خدمات اینترنتی به کاربران ایرانی فراهم می‌کنند.⁴⁵ تصور می‌شود در میان سایر امکانات، آقای زاد از حق دسترسی به وکیل مدافع و حق دفاع مناسب محروم شده باشد.

ث. حقوق آزادی بیان، عقیده، اطلاعات، و مطبوعات

40. گزارشگر ویژه متذکر می‌شود که قوانین و رویه‌های ملی همچنان به شدت حقوق آزادی بیان، تشکل و تجمع مسالمت‌آمیز را در ایران محدود می‌کنند. افراد همچنان به ارسال گزارش‌هایی که بازداشت‌های خودسرانه به دلیل اجرای مسالمت‌آمیز این حقوق را تشریح می‌کنند ادامه می‌دهند. در نیمه اول سال ۲۰۱۶، روزنامه‌نگاران، نویسندگان، فعالان شبکه‌های اجتماعی و مدافعان حقوق بشر همچنان توسط نهادهای دولتی بازجویی و دستگیر شده‌اند.

41. طبق گزارش‌ها تا ماه ژوئیه ۲۰۱۶، حداقل ۱۴ روزنامه‌نگار و ۱۵ وبلاگ‌نویس و فعال شبکه‌های اجتماعی یا در بازداشت به سر می‌بردند یا به دلیل فعالیت‌های مسالمت‌آمیز خود محکوم شده بودند و گزارش‌ها نشان می‌دهند که بسیاری دیگر مورد بازجویی، تعقیب و سایر اشکال اذیت و آزار و ارباب قرار دارند.⁴⁶

42. گزارش‌ها نشان می‌دهند که مقامات حداقل دو روزنامه و نشریه دارای مجوز انتشار را توقیف کرده‌اند.⁴⁷ گزارشگر ویژه همچنین نگرانی خود از آنچه به نظر می‌آید افزایش مورد هدف قرار دادن و تعقیب قضایی هنرمندان و موسیقیدانان برای بهربرداری مسالمت‌آمیز از حق آزادی بیان است ابراز می‌کند.

43. طبق گزارش‌ها، قوه قضاییه همچنین به محکومیت افرادی که حق آزادی بیان خود را به صورت مسالمت‌آمیز اجرا کرده‌اند به اتهاماتی مانند "تبلیغ علیه نظام"، "توهین" به شخصیت‌های سیاسی یا مذهبی، و آسیب به "امنیت ملی" ادامه می‌دهد و مجازات‌های سنگین زندان بر آنها تحمیل می‌کند. مقامات قوه قضاییه همچنان با تکیه بر قانون مجازات اسلامی، قانون مطبوعات مصوب سال ۱۹۸۶، قانون جرایم

⁴³ <http://www.tabnak.ir/fa/news/600341/%D9%86%D8%A7%D8%B2%D9%86%DB%8C%D9%86-%D8%B2%D8%A7%D8%BA%D8%B1%DB%8C-%D8%A8%D9%87-%D8%AA%D9%87%D8%B1%D8%A7%D9%86-%D9%85%D9%86%D8%AA%D9%82%D9%84-%D8%B4%D8%AF>

⁴⁴ <http://www.tasnimnews.com/fa/news/1395/03/26/1105903/%D9%87%D9%85%D8%A7-%D9%87%D9%88%D8%AF%D9%81%D8%B1-%D8%B9%D8%B6%D9%88-%D8%B4%D8%A8%DA%A9%D9%87-%D8%B6%D8%AF-%D8%A7%D9%85%D9%86%DB%8C%D8%AA%DB%8C-%D9%88%D9%84%D9%88%D9%85-%D8%A8%D8%A7%D8%B2%D8%AF%D8%A7%D8%B4%D8%AA-%D8%B4%D8%AF>

⁴⁵ <https://www.article19.org/resources.php/resource/38104/en/iran:-detained-internet-entrepreneur-must-be-released>

⁴⁶ Information received by the Office of the Special Rapporteur from Reporters Without Borders (RSF).

⁴⁷ <https://www.iranhumanrights.org/2016/06/ghanoon-daily/>

اینترنتی، و قانون جدیداً تصویب شده جرایم سیاسی، برای محدود کردن محتوایی که ممکن است به میانی جمهوری اسلامی لطمه بزند، به مقامات دولتی یا مذهبی توهین کند، و باعث تضعیف تعریف دولت از مفهوم عفاف بشود، و مطابق تعاریف آنها به ارزش‌های مذهبی و فرهنگی توهین کند، ادامه می‌دهند. در پاسخ خود به این گزارش دولت ایران مدعی است که محدودیت‌های فوق با تعهدات حقوقی بین‌المللی آن سازگار هستند.

44. گزارش‌های دریافتی گزارشگر ویژه نشان می‌دهد که از ماه مارس سال ۲۰۱۶ تاکنون، چندین کنسرت دارای مخوز موسیقیدانان سرشناس ایرانی در سراسر کشور لغو شده است. لغو برخی از این کنسرت‌ها با حمایت اعضای از جامعه روحانیت، از جمله امام جمعه مشهد روبرو شده است. طبق گزارش‌ها، یک کنسرت ارکستر ملی ایران در تهران بدون هیچ توضیحی توسط مقامات لغو شد.⁴⁸

45. در تاریخ ۱۵ ماه مه سال ۲۰۱۶، مرکز بررسی جرائم سازمان‌یافته فرماندهی امنیت سایبری سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اعلام کرد که در عملیات نظارت خود با عنوان "پروژه عنکبوت ۲" ۵۸ مدل، ۵۱ صاحب مزون‌های مد و طراح لباس، ۵۹ عکاس و آرایشگر، و همچنین دو موسسه مد را برای پیگرد قانونی در ارتباط با فعالیت‌های مدلینگ و طراحی مد شناسایی کرده است. در حدود ۲۹ پرونده جنایی تشکیل شد و هشت نفر دستگیر شدند و شاهد توقف کسب و کار خود به دستور قضایی شدند. مقامات اعلام کردند که این سرکوب بخشی از یک برنامه گسترده‌تر است که بیش از ۱۷۰ فعال صنعت مد را ظرف شش ماه اول سال ۲۰۱۶ مورد هدف خود قرار داده است. یکی از این مدل‌ها، الهام عربی، در تلویزیون دولتی ایران و ادار به توبه و عذرخواهی برای فعالیت‌های مدلینگ خود شد.⁴⁹ در تاریخ ۷ ژوئن ۲۰۱۶، سپاه پاسداران استان فارس در مورد دستگیری ۱۲ نفر دیگری که گفته می‌شود در طیف وسیعی از فعالیت‌های مربوط به مدلینگ درگیر بودند خبر داد. متهمان به "نفوذ و ترویج فساد فرهنگی" و "تولید و انتشار تصاویر مبتذل و غیراخلاقی از خانواده‌ها و افراد در فضای مجازی" متهم شدند.⁵⁰ در پاسخ خود به این گزارش، دولت ایران اشاره کرد که افراد مذکور مشغول "ترویج ابتذال جهانی از طریق تبلیغ مدلینگ حرفه‌ای با هدف عادی‌سازی بی‌اخلاقی" بوده‌اند و از اعمال خود در راستای حمایت از امنیت ملی و اخلاق عمومی دفاع کرد.

46. در ۲۹ ماه مه سال ۲۰۱۶، شورای عالی فضای مجازی ایران مقررات جدیدی را اعلام کرد که طبق آن شرکت‌های خدمات پیام‌رسان خارجی باید اطلاعات خود در مورد کاربران ایرانی را به سرو‌هایی که داخل ایران واقع شده‌اند منتقل کنند، و این باعث نگرانی در مورد امنیت و حریم خصوصی کاربران شد. طبق گزارش‌ها، این شورا، که اعضای آن توسط رهبر ایران آیت‌الله علی خامنه‌ای انتخاب می‌شوند، یک سال به شرکت‌های شبکه اجتماعی فرصت داد تا مقررات جدید را رعایت کنند. تحلیلگران معتقدند که شرایط جدید به نحو نامتناسبی شوکت تلگرام، که خدمات پیام‌رسانی فوری آن محبوبیت زیادی در کشور پیدا کرده و در حال حاضر در حدود ۲۰ میلیون کاربر در ایران دارد را تحت تأثیر قرار می‌دهد.⁵¹

47. در ماه ژوئن سال ۲۰۱۶، مهدی رجیبیان (نوازنده و بنیانگذار برگ موزیک)، یوسف عمادی (نوازنده و از بنیانگذاران برگ موزیک) و حسین رجیبیان (فیلمساز مستقل)، برای تحمل سه سال حبس به اتهام "توهین به مقدسات" و "تبلیغ علیه نظام" به زندان احضار شدند. هر سه نفر در سال ۲۰۱۳ دستگیر شدند و بنا به گزارش‌ها بیش از دو ماه در سلول انفرادی نگهداری شدند و پس از آن به قید وثیقه آزاد شدند. ادعا می‌شود آنها تحت شکنجه قرار گرفته و وادار به اعتراف به اتهامات خود شدند.⁵²

48. در تاریخ ۸ ژوئن سال ۲۰۱۶، محمد رضا فتحی، وبلاگ نویس و روزنامه‌نگار اهل شهر ساوه، پس از اینکه سه شکای که در استخدام نهادهای دولتی محلی بودند در خصوص نوشته‌های انتقادی او در اینترنت از وی شکایت کردند به اتهام "نشر اکاذیب" و "تشویش اندهان عمومی" محکوم شد. دادگاه بدوی آقای فتحی را به ۴۴۴ ضربه شلاق محکوم کرد، اما اجرای این حکم در انتظار حکم نهایی دادگاه تجدید نظر است.⁵³

49. در تاریخ ۲۰ ژوئن سال ۲۰۱۶، سربیران روزنامه قانون اعلام کردند که این نشریه به دنبال دستور دادستان تهران تعطیل شده است. طبق گزارش‌ها این حکم به دنبال شکایت سپاه پاسداران که روزنامه را به "افترا و نشر اکاذیب به قصد ایجاد تشویش عمومی" متهم ساخته بود، صورت گرفت. تعلیق فعالیت این روزنامه، که غالباً به عنوان طرف‌داری ریبیس جمهور روحانی توصیف می‌شود، یک روز پس از آن رخ داد

⁴⁸ <https://www.iranhumanrights.org/2016/05/shahram-nazeri/>

⁴⁹ <https://www.iranhumanrights.org/2016/05/fashion-models-arrested/>

⁵⁰ <http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=13950319000744>

⁵¹ <http://www.irna.ir/fa/News/82091878/>

⁵² <https://www.iranhumanrights.org/2016/06/music-distributors-summoned-to-prison-dont-forget-us/>

⁵³ <http://www.atreyas.ir/wp-content/uploads/2016/06/717.pdf>

که حسن روحانی گفت "به آزادی مطبوعات در ایران افتخار" می‌کند. روزنامه‌نگاران این نشریه مدعی شده‌اند که تندرهای کشور این روزنامه را به علت عدم موافقت با محتوای آن مورد مجازات قرار داده‌اند. در پاسخ خود به این گزارش، دولت ایران اشاره کرد که هنوز نظر قضایی نهایی در این مورد صادر نشده است.⁵⁴

50. در ۲۰ ژوئن سال ۲۰۱۶، دادستان تهران همچنین اعلام کرد که نیروهای امنیتی ۱۷ نفر را در ارتباط با "محتوای غیراخلاقی" منتشر شده در سایت‌های شبکه‌های اجتماعی دستگیر کرده‌اند.⁵⁵ اطلاعات بیشتری در مورد جزئیات و شرایط این دستگیری‌ها ارائه نشده است. اگر چه فیسبوک و توئیتر همچنان در ایران مسدود هستند، میلیون‌ها ایرانی، از جمله مقامات دولتی، با دسترسی به ابزار دور زدن فیلترینگ از رسانه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند. در پاسخ خود به این گزارش، دولت ادعا می‌کند که "محدودیت‌های هوشمند مانع دسترسی به موارد فساد، سوء استفاده از کودکان، گروه‌های تروریستی و عدم احترام به قوانین و مقررات داخلی و بین‌المللی می‌شود."

51. در ۳۱ ژوئن ۲۰۱۶، تعدادی از روزنامه‌نگاران، فعالان حقوق بشر، اعضای خانواده‌های زندانیان سیاسی و تعدادی از ناشران کشور از دریافت پیامک‌های تهدیدآمیز از یک منبع ناشناخته که به آنها هشدار می‌داد که "هرگونه ارتباط و همکاری با عناصر معاند خارج از کشور... عملی مجرمانه و موجب پیگرد قضایی است" خبر دادند. این پیامک همچنین می‌افزود: "این پیامک به منزله آخرین هشدار امنیتی است." از آن زمان، یک گروه از روزنامه‌نگاران به مقامات قوه قضاییه شکایت کرده و خواستار تحقیق در مورد این موضوع شده‌اند. سخنگوی قوه قضائیه اعلام کرد که در صورت وصول شکایت، دادگستری موضوع را مورد بررسی قرار خواهد داد، اما اشاره کرد "اگر تماسی با ضد انقلاب داشته باشند جرم است و حتماً باید تذکر داده شود،" و بنابراین این پیام "تهدید" تلقی نمی‌شود.⁵⁶

ج. حق آزادی تشکل و تجمع

52. نگرانی جدی در مورد قوانین و شیوه‌هایی که حقوق آزادی انجمن و تجمع مسالمت‌آمیز را در ایران محدود یا نقض می‌کنند همچنان باقی است. حمایت‌های ناکافی برای این حقوق همچنان استقلال گروه‌های سیاسی، حرفه‌ای، و کاری، شامل اتحادیه‌های کاری، را مورد تهدید قرار می‌دهد. وضعیت مدافعان حقوق بشر، از جمله وکلایی که از فعالان سیاسی و حقوق بشر دفاع می‌کنند، همچنان عمیقاً نگران‌کننده است. در پاسخ خود به این گزارش، دولت اشاره می‌کند که ۱۲۶ اتحادیه صنفی ده کشور فعال هستند و جمعیت آنها باید با مجوز باشد.

53. لایحه جامع وکالت رسمی، که هدف آن کنترل و نفوذ قابل توجه دولت بر فعالیت‌های کانون نیمه مستقل وکلای ایران است هنوز در مجلس شورای اسلامی تحت بررسی است.⁵⁷ مدافعان حقوق بشر و وکلای همچنان مفادی از این لایحه که کانون وکلای را تحت نظارت بیشتر مقامات دولتی قرار خواهد داد، را به چالش می‌کشند.⁵⁸ طبق گزارش‌ها، دفتر رئیس جمهور روحانی نسخه جدیدی از این لایحه تا در تاریخ

⁵⁴ <https://www.iranhumanrights.org/2016/06/ghanoon-daily2/>

⁵⁵ [http://www.mehrnews.com/news/3691190/%D8%A8%D8%A7%D8%B2%D8%AF%D8%A7%D8%B4%D8%AA-%D8%B1%DB%B7%D9%86%D9%81%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D8%B3%D8%B1%D8%B4%D8%A8%DA%A9%D9%87-%D9%87%D8%A7%DB%8C-%D8%AC%D8%B1%DB%8C%D8%A7%D9%86-%D8%B3%D8%A7%D8%B2%D9%85%D8%A7%D9%86-%D8%8C%D8%A7%D9%81%D8%AA%D9%87-%D8%B9%D9%84%DB%8C%D9%87-%D8%B9%D9%81%D8%AA-%D8%B9%D9%85%D9%88%D9%85%DB%8C](http://www.mehrnews.com/news/3691190/%D8%A8%D8%A7%D8%B2%D8%AF%D8%A7%D8%B4%D8%AA-%D8%B1%DB%B7%D9%86%D9%81%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D8%B3%D8%B1%D8%B4%D8%A8%DA%A9%D9%87-%D9%87%D8%A7%DB%8C-%D8%AC%D8%B1%DB%8C%D8%A7%D9%86-%D8%B3%D8%A7%D8%B2%D9%85%D8%A7%D9%86-%D8%8C%D8%A7%D9%81%D8%AA%D9%87-%D8%B9%D9%84%DB%8C%D9%87-%D8%B9%D9%81%D8%AA-%D8%B9%D9%85%D9%88%D9%85%DB%8Chttp://www.mehrnews.com/news/3691190/%D8%A8%D8%A7%D8%B2%D8%AF%D8%A7%D8%B4%D8%AA-%D8%B1%DB%B7%D9%86%D9%81%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D8%B3%D8%B1%D8%B4%D8%A8%DA%A9%D9%87-%D9%87%D8%A7%DB%8C-%D8%AC%D8%B1%DB%8C%D8%A7%D9%86-%D8%B3%D8%A7%D8%B2%D9%85%D8%A7%D9%86-%D8%8C%D8%A7%D9%81%D8%AA%D9%87-%D8%B9%D9%84%DB%8C%D9%87-%D8%B9%D9%81%D8%AA-%D8%B9%D9%85%D9%88%D9%85%DB%8C)

⁵⁶ http://www.bbc.com/persian/iran/2016/07/160716_l39_journalists_lawsuit_sms_threat

⁵⁷ <http://shaheedoniran.org/english/dr-shaheeds-work/latest-reports/march-2015-report-of-the-special-rapporteur-on-human-rights-in-iran/>

⁵⁸ <http://www.iranhumanrights.org/2015/07/parliamentary-threaten-legal-profession/>;
<http://www.irna.ir/fa/News/81588564/>

۱۴ ژانویه ۲۰۱۴ به مجلس فرستاد.⁵⁹ در پاسخ خود به این گزارش، دولت گزارش داد که بررسی لایحه مورد نظر در حال تعلیق شده است.

54. گزارشگر ویژه همچنان نگرانی‌های جدی خود را نسبت به اینکه نامزدهای سابق و اصلاح‌طلب انتخابات ریاست جمهوری، میرحسین موسوی و مهدی کروبی و زهرا رهنورد در تاریخ ۱۴ فوریه ۲۰۱۴ پنج سال تمام را تحت حصر خانگی در غیاب [تفهیم] اتهام یا محاکمه سری کرده‌اند ابراز می‌کند. گزارشگر ویژه بطور مکرر از مقامات ایرانی خواسته تا فوراً و بدون قید و شرط چهره‌های مخالف را از حصر خانگی آزاد کنند.⁶⁰ نیروهای امنیتی و اطلاعاتی این سه نفر را از فوریه ۲۰۱۱، پس از اینکه آنها علیه نتایج انتخابات مورد مناقشه ریاست جمهوری سال ۲۰۰۹ اعتراض کردند، تحت حصر خانگی قرار دادند. در پاسخ خود به این گزارش، دولت ایران ادعا می‌کند که "شواهد و مستندات" وجود دارد که افراد فوق‌الذکر را به "جنایات متعدد" مرتبط با اعتراضات پس از انتخابات سال ۲۰۰۹ مرتبط می‌کند، و اینکه وضعیت فعلی آنها منعکس کننده "رفتار انعطاف پذیر" در قبال آنها و "برای محافظت از جان آنهاست."

55. در تاریخ ۱۸ مه سال ۲۰۱۴، وکیل نرگس محمدی، مدافع برجسته حقوق بشر اعلام کرد که او مجرم شناخته شد و به دلیل عضویت در یک گروه حامی لغو مجازات اعدام به ده سال حبس محکوم شده است. او همچنین به پنج سال حبس به اتهام "اجتماع و تبانی بر علیه امنیت ملی" و یک سال حبس به اتهام "تبلیغ علیه نظام" محکوم شد. در تاریخ ۲۰ مه ۲۰۱۴، گزارشگر ویژه به همراه چند کارشناس دیگر سازمان ملل یک بیانیه مشترک صادر کرد که در آن نسبت به حکم صادره ابراز خشم کرده و متذکر شد که عملیات مورد هدف قرار دادن فعالانی مانند خانم محمدی "نماد سرکوب سنگینی است که مدافعان حقوق بشر، روزنامه‌نگاران و فعالان جامعه مدنی تنها به دلیل انجام کار خود همچنان در ایران با آن روبرو هستند." خانم محمدی در تاریخ ۲۷ ژوئن ۲۰۱۴ در اعتراض به تصمیم مقامات برای محرومیت وی از تماس با کودکان خود که در حال حاضر با پدرشان در فرانسه زندگی می‌کنند در زندان دست به اعتصاب غذا زد. او از یک بیماری عصبی جدی که نیاز به مراقبت و نظارت مستمر دارد رنج می‌برد.⁶¹ در تاریخ ۲۸ سپتامبر ۲۰۱۴، دادگاه تجدید نظر حکم ۱۶ سال زندان وی را تایید کرد. در پاسخ خود به این گزارش، دولت ایران مدعی شده که خانم محمدی مورد درمان پزشکی قرار گرفته و این ادعا که وی به دلیل فعالیت‌های خود به عنوان یک مدافع حقوق بشر زندانی شده را رد می‌کند.

56. در یک بیانیه مشترک که در تاریخ ۲۰ می ۲۰۱۴ صادر شد، گزارشگر ویژه و سایر کارشناسان سازمان ملل متحد همچنین نسبت به وضعیت و سلامت چندین مدافع دیگر حقوق بشر و وکلایی که به احکام سنگین برای فعالیت‌های مسالمت‌آمیز خود محکوم شده‌اند از جمله عبدالفتاح سلطانی، بهاره هدایت و محمدصدیق کیودوند، ابراز نگرانی کردند. گزارشگر ویژه مسئولیت دولت برای حصول اطمینان از عدم پیگرد قضایی مدافعان حقوق بشر برای ترویج و پیشبرد حقوق بشر در کشور را یادآور شد.⁶² گزارشگر ویژه همچنین اشاره می‌کند که علاوه بر بازداشت وکلای حقوق بشر، به نظر می‌آید که مورد هدف قرار دادن و اذیت و آزار مستمر آنها به دست مقامات، بعضی وکلا مانند نسرين ستوده و گیتی پورفاضل را وادار به کاهش فعالیت‌های حرفه‌ای خود و به ترک کامل حرفه خود کرده است.⁶³ دولت همچنان این که این افراد به دلیل فعالیت‌های قانونی خود زندانی شده‌اند را انکار می‌کند، اشاره می‌کند که خانم هدایت آزاد شده است، و اینکه حکم زندان آقای کیودوند در تاریخ ۱۱ نوامبر ۲۰۱۷ پایان خواهد یافت.

57. در تاریخ ۲۴ مه ۲۰۱۴، کارگروه بازداشت‌های خودسرانه سازمان ملل متحد (WGAD) نظر خود را در مورد پرونده فعال حقوق زنان و مدافع حقوق بشر بهاره هدایت صادر کرد و با خودسرانه خواندن بازداشت وی، خواستار آزادی فوری وی شد. در تاریخ ۷ ژوئن ۲۰۱۴، به خانم هدایت مرخصی کوتاهی از زندان اوین داده شد، اما کمتر از یک هفته بعد، در ۱۳ ژوئن او به زندان بازگردانده شد. دادگاه انقلاب وی را به اتهامات متعدد در سال ۲۰۱۰ مجرم شناخت و به هفت سال و نیم زندان محکوم کرد. طبق ماده

⁵⁹<http://www.tasnimnews.com/fa/news/1393/07/01/507930/%D8%B1%D9%88%D8%AD%D8%A7%D9%86%DB%8C-%D9%84%D8%A7%DB%8C%D8%AD%D9%87-%D8%AC%D8%A7%D9%85%D8%B9-%D9%88%DA%A9%D8%A7%D9%84%D8%AA-%D9%88-%D9%85%D8%B4%D8%A7%D9%88%D8%B1%D9%87-%D8%AD%D9%82%D9%88%D9%82%DB%8C-%D8%B1%D8%A7-%D8%AA%D9%82%D8%AF%DB%8C%D9%85-%D9%85%D8%AC%D9%84%D8%B3-%DA%A9%D8%B1%D8%AF-%D9%85%D8%AA%D9%86-%DA%A9%D8%A7%D9%85%D9%84>

⁶⁰ March 2013 report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Iran, Paragraph 77(c)

⁶¹ http://www.bbc.com/persian/iran/2016/06/160627_nm_hunger_strike_narges_mohammadi

⁶² <http://shaheedoniran.org/english/dr-shaheeds-work/a-travesty-of-justice-un-experts-condemn-latest-conviction-of-prominent-rights-defender/>

⁶³ <https://www.iranhumanrights.org/2016/07/sattar-beheshti-giti-pourfazel/>

۱۳۴ قانون مجازات اسلامی، خانم هدایت باید در ماه ژوئن ۲۰۱۵ آزاد می‌شد، چون یک حکم پنج سال زندان برای سنگین‌ترین اتهامش، "اقدام علیه امنیت ملی" را سپری کرده بود. با وجود حکمی که برای آزادی وی صادر شده بود، قوه قضاییه حکم دو سال زندان وی که به اتهاماتی که در سال ۲۰۰۷ علیه وی اقامه و تعلیق شده بود را اضافه کرد و از آن زمان تا کنون وی در زندان است.

58. گزارشگر ویژه همچنان نگرانی جدی خود را نسبت به هدف قرار دادن، دستگیری، و پیگرد قضایی فعالان اتحادیه‌های کارگری ابراز می‌کند. اگرچه حکومت همچنان اجازه می‌دهد برخی تظاهرات کارگری بدون مداخله صورت پذیرند، گزارشگر ویژه گزارش‌های متعددی در مورد دستگیری و محاکمه فعالان کارگری برای بهرمگیری مسالمت‌آمیز از حق آزادی تجمع و تشکل خود در طول دوره گزارش دریافت کرده است. این شامل ابراهیم مددی (وز اعضای برجسته سندیکای کارگران شرکت واحد اتوبوسرانی تهران و حومه)، اسماعیل عبدی (فعال حقوق معلمان)، رسول بدافی (فعال حقوق معلمان)، محمود بهشتی لنگرودی (فعال حقوق معلمان)، جعفر عظیم زاده (فعال مستقل اتحادیه کارگری)، هاشم رستمی (فعال مستقل اتحادیه کارگری)، و مظفر صالحی‌نیا (فعال مستقل اتحادیه کارگری) است. در پاسخ خود به این گزارش، دولت مدعی است که این فعالان از ظرفیت‌های زمینه کارگری "برای تثبیت اهداف تروریستی، تشویق قیام مسلحانه و اعمال خرابکارانه برای ایجاد نفرت قومی و مذهبی استفاده کرده‌اند."

III. مسایل مربوط به حقوق موضوعی

الف. حقوق زنان

59. در نتیجه بررسی دوره‌ای جهانی جمهوری اسلامی ایران در سال ۲۰۱۴، از ۵۳ توصیه مربوط به حقوق زنان، ایران ۴۲ توصیه را به صورت کامل یا جزئی مورد قبول قرار داد. بوضیحه‌هایی که از دولت ایران می‌خواست تا تصویب کنوانسیون رفع کلیه اشکال تبعیض علیه زنان را مورد بررسی قرار دهد، مقررات تبعیض آمیز علیه زنان را در قانون مجازات اسلامی مورد تجدید نظر قرار دهد، و خشونت خانگی، شامل تجاوز توسط شوهر را جرم انگاری کند، رد شد. در پاسخ خود به این گزارش، دولت اشاره کرد که قانون ایران اجازه می‌دهد تا زنان شرایطی را در زمان ازدواج تعیین کنند که بر خلاف الزامات قرارداد ازدواج نباشند، و به تاسیس ۲۴ "مرکز توانبخشی" و ۳۱ "مرکز بهداشتی" در سراسر کشور برای زنان و دخترانی که مورد خشونت خانگی قرار گرفته‌اند اشاره کرد. دولت همچنین ادعا می‌کند که "موضوع تجاوز زناشویی در بسیاری از کشور ۱۱ و فرهنگ‌ها در نظر گرفته نشده و عمدتاً توسط فمینیست‌های افراطی مطرح می‌شود."

60. تبعیض بر اساس جنسیت در امور حقوق مدنی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی همچنان پیشرفت‌های قابل توجه جمهوری اسلامی ایران در آموزش و پرورش و بهداشت زنان را تحت الشعاع قرار می‌دهد. از حیث مشارکت اقتصادی و قدرت سیاسی زنان، ایران در رتبه بندی پایین کشور های همگروه خود با درآمد مشابه قرار دارد.⁶⁴ در تاریخ ۱۱ آوریل ۲۰۱۵، وزیر کار آقای علی ربیعی، اشاره کرد که بیکاری زنان در ایران دو برابر نرخ بیکاری مردان است و زنان به اشتغال فصلی و بخش خدمات مهاجرت کرده‌اند.⁶⁵ این کشور همچنین در ۵ درصد پاتین ۱۴۲ کشور در برابری کلی برای زنان قرار دارد.⁶⁶ بر ژوئیه ۲۰۱۶ رئیس جمهور روحانی اعلام کرد که دولت او دور بعدی استخدام‌های دولت را تا انجام تحقیقات در مورد نابرابری جنسیتی آشکار در اشتغال به تعویق انداخته است.⁶⁷ در پاسخ خود به این گزارش، دولت سطوح بالاتر بیکاری زنان را به عوامل مختلف از جمله تحریم‌های اقتصادی یکجانبه و نگرش‌های فرهنگی مرتبط دانست.

61. در ماه مارس ۲۰۱۶، شورای نگهبان انتخاب مینو خالقی که صلاحیت وی قبلاً برای شرکت در انتخابات مجلس شورای اسلامی در فوریه ۲۰۱۶ مورد تأیید قرار گرفته بود را ابطال کرد. در بی انتشار عکس‌هایی در اینترنت که به نظر می‌آید خانم خالقی را در حال دست دادن با یک مرد در یک سفر در خارج از کشور نشان می‌دهد، شورای نگهبان انتخاب خانم خالقی در انتخابات را باطل کرد، اگرچه هیچ دلیل خاصی برای تصمیم خود اعلام نکرد.⁶⁸ منتقدان این ردصلاحیت اشاره کرده‌اند که قدرت حذف

⁶⁴ <http://reports.weforum.org/global-gender-gap-report-2015/economies/#economy=IRN>;

<http://web.worldbank.org/archive/website01418/WEB/IMAGES/281150PA.PDF>

⁶⁵ <http://isna.ir/fa/news/94012206935/>.

⁶⁶ <http://reports.weforum.org/global-gender-gap-report-2015/economies/#economy=IRN>

⁶⁷ <http://www.irna.ir/fa/News/82172099/>

⁶⁸ <https://www.iranhumanrights.org/2016/04/minoo-khaleghi/>

نامزدهای منتخب به شورای نگهبان واگذار نشده، و اینکه قدرت تولید صلاحیت اعضای منتخب مجلس به خود مجلس واگذار شده است.⁶⁹ در پاسخ خود به این گزارش، دولت ادعا کرد که مورد خانم خالقی "در فرآیند رسیدگی قذوئی است و به هیات عالی حل اختلاف قوا ارجاع شده است."

62. دت تاریخ ۱۸ آوریل ۲۰۱۶، رئیس نیروی انتظامی تهران، حسین ساجدی‌نیا، اعلام کرد که به موجب یک طرح جدید، ۷۰۰۰ "پلیس امنیت اخلاقی" نامحسوس برای به اجرا درآوردن حجاب و رفتار مناسب اسلامی مستقر خواهند شد. طبق گزارش‌ها رئیس جمهور روحانی و تعدادی از اعضای دولت او، از جمله خانم [شهیندخت] مولاوردی (معاون امور زنان و خانواده) از این طرح انتقاد کرده و گفته‌اند که اجرای آن منجر به دخالت غیرقانونی در زندگی مردم خواهد شد و ابراز کرده‌اند که مقامات نیروی انتظامی قبل از اعلام برنامه‌های خود به درستی با دولت مشورت نکرده بودند.⁷⁰ اعلام این خبر پس از تصویب لایحه‌ای توسط مجلس در تاریخ ۲۲ آوریل ۲۰۱۵ صورت می‌گیرد که شهروندان عادی ایرانی را تشویق می‌کند تا قانون نهی از منکر تحت قوانین شریعت اسلامی، شامل اجرای دقیق حجاب برای همه زنان ایرانی را اجرا کنند.⁷¹ این قانون، که عنوان آن "طرح حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر" است، خواستار تأسیس "اداره امر به معروف و نهی از منکر" است که از حمایت نهادهای تحت امر رهبر جمهوری اسلامی برخوردار است. در پاسخ خود به این گزارش، دولت با ذکر این که "حجاب یک مسأله اخلاقی برای حفظ امنیت عمومی است" و "امر به معروف و نهی از منکر" مسئولیت همه مسلمانان "بدون در نظر گرفتن جنسیت متخلفان است" از اقدامات فوق‌الذکر دفاع کرد.

63. در ژوئیه سال ۲۰۱۶، مجلس قانون کاهش ساعات اداری برای زنان با شرایط خاص را تصویب کرد.⁷² مخالفان پیش‌نویس این قانون که ساعت کار زنان را از ۴۴ ساعت به ۳۶ ساعت در هفته، بدون تغییری در حقوق آنها، کاهش می‌دهد هشدار می‌دهند که این قانون ممکن است به صورت ناخواسته در مسیر مشارکت زنان در نیروی کار موانعی به وجود آورد.⁷³ این لایحه در درجه اول بر زنان سرپرست خانوار، زنانی که کودکان زیر هفت سال دارند، و زنانی که کودکان یا همسران معلول یا مبتلا به بیماری‌های علاج‌ناپذیر و مزمن دارند تأثیر می‌گذارد.⁷⁴ تلاش‌های خانم مولاوردی، معاون رییس جمهور در امور زنان و خانواده، برای ارائه تغییری در لایحه که مردانی که در وضعیت‌های مشابه قرار دارند را نیز شامل این قانون کند توسط مجلس رد شد.⁷⁵ مخالفان این لایحه هشدار می‌دهند که بدون ارائه مشوق معافیت مالیاتی برای کارفرمایان، این لایحه امنیت شغلی زنان را تهدید می‌کند.⁷⁶ در پاسخ، دولت مدعی است که "این لایحه به منظور تسهیل مشارکت زنان در فضای اشتغال به تصویب رسید و توسط بسیاری از فعالان حقوق زنان مورد استقبال قرار گرفته است."

ب. حقوق کودکان

64. در بخش مشاهدات نهایی خود در گزارش‌های دوره‌ای سوم و چهارم جمهوری اسلامی ایران، کمیته حقوق کودک (CRC) با ابراز نگرانی جدی گفت که "با وجود توصیه‌های گذشته، سن بلوغ در سنین از پیش تعریف شده بلوغ برای دختران ۹ سال و برای پسران ۱۵ سال قمری باقی مانده است که باعث محرومیت دختران و پسران بالای این سنین از حمایت تحت این کنوانسیون شده است." کمیته حقوق کودک همچنین ابراز نگرانی کرد که سن ازدواج که برای دختران در ۱۳ سالگی و برای پسران در ۱۵ سالگی تعیین شده، "به شدت ناقض حقوق تحت کنوانسیون است و کودکان، به ویژه دختران را در معرض خطر ازدواج اجباری، زود هنگام و موقت با عواقب غیر قابل برگشت بر سلامت و رشد جسمی و ذهنی آنها قرار می‌دهد." کمیته همچنین از دولت خواست تا "حداقل سن ازدواج برای دختران و پسران را به

⁶⁹ <http://www.isna.ir/news/95012711687/%D9%86%D8%A7%D9%85%D9%87-%D8%B9%D9%84%DB%8C-%D9%85%D8%B7%D9%87%D8%B1%DB%8C-%D8%A8%D9%87-%D8%AC%D9%86%D8%AA%DB%8C-%D8%AF%D8%B1%D8%A8%D8%A7%D8%B1%D9%87-%D9%85%DB%8C%D9%86%D9%88-%D8%AE%D8%A7%D9%84%D9%82%DB%8C>

⁷⁰ <https://www.iranhumanrights.org/2016/04/public-outcry-in-iran-over-plan-for-increased-morality-police-prompts-review/>

⁷¹ <https://www.iranhumanrights.org/2016/04/public-outcry-in-iran-over-plan-for-increased-morality-police-prompts-review/>

⁷² <https://www.iranhumanrights.org/2016/07/bill-to-reduce-the-working-hours-of-women/>

⁷³ <http://www.iribnews.ir/NewsText.aspx?ID=521921>.

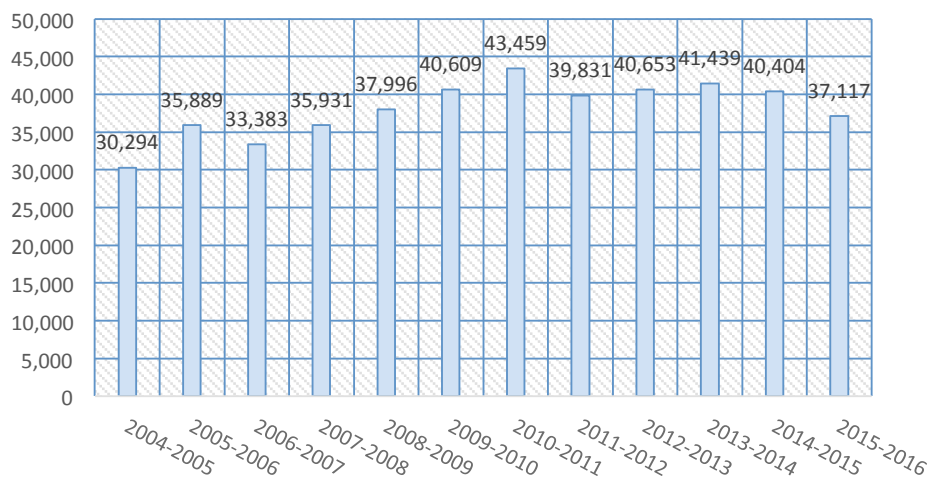
⁷⁴ http://rc.majlis.ir/fa/legal_draft/state/847722.

⁷⁵ <http://isna.ir/fa/news/93042413829/>.

⁷⁶ Interview with Mr. Moslem Khani, Labour Minister's Advisor, <http://www.iribnews.ir/NewsText.aspx?ID=521921>.

۱۸ سال افزایش دهد و دو راستای انجام تعهدات دولت تحت کنوانسیون، تمامی اقدامات لازم برای از بین بردن ازدواج کودکان را انجام دهد.⁷⁷ در پاسخ خود به این گزارش، دولت اشاره می‌کند که بسیاری از ازدواج‌های زودهنگام "طبق آداب و رسوم برخی از قبایل و روستاها" رخ می‌دهد و مدعی است که ازدواج زیر سن قانونی مشخص شده در بالا، تنها در صورتی می‌تواند ثبت شود که اولیاء و دادگاه موافقت کنند که ازدواج در راستای منافع نوجوان است.

ازدواج کودکان در جمهوری اسلامی ایران (زیر ۱۵ سال)

65. در ماه ژوئن سال ۲۰۱۶، یک سخنگوی انجمن حمایت از حقوق کودکان، مستقر در تهران، اعلام کرد که حدود ۱۷ درصد از همه ازدواج‌ها در کشور مربوط به ازدواج کودکان است و در مورد عواقب این وضعیت در جامعه ایران تاکید کرد.⁷⁸ براساس اطلاعات وبسایت رسمی دولت، در سال ۲۰۱۵-۲۰۱۶، بیش از ۳۷۰۰۰ مورد ازدواج با افراد زیر ۱۵ سال سن ثبت شده است.⁷⁹ گزارشگر ویژه متذکر می‌شود که این ارقام تنها بوعکس کننده ازدواج‌های ثبت شده در کشور است و بسیاری از ازدواج‌ها، به ویژه در مناطق حاشیه‌ای کشور، هرگز ثبت نمی‌شوند. در پاسخ خود به این گزارش، دولت استدلال می‌کند که "تعمیم حداقل سن ۱۸ سال برای ازدواج در همه مناطق جهان با دیدگاه‌های علمی متناقض است،" و ادعا می‌کند که سن بلوغ در مناطق مختلف جهان و در میان افراد می‌تواند متفاوت باشد. همچنین اشاره می‌کند که میانگین سن ازدواج در ایران بسیار بالاتر از ۱۸ است.

66. گزارشگر ویژه همچنین در مورد گزارش‌های نگران کننده خشونت جسمی، روانی و جنسی علیه کودکان در مدارس ایران نگرانی می‌کند. در طول دوره گزارش، رسانه‌های محلی چندین مورد از چنین خشونت‌هایی گزارش داده‌اند. در یک مورد، یک ویدیو که ظاهراً نشان می‌دهد یک معلم مدرسه ابتدایی در شهرستان شوش در استان خوزستان یک دانش آموز را در کلاس درس مورد ضرب و شتم قرار می‌دهد منتشر شده است.⁸⁰ گزارش‌های دیگر مورد یک دختر نه ساله به نام "ندا" را که بطور مکرر

⁷⁷ <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G16/049/70/PDF/G1604970.pdf?OpenElement>

⁷⁸ <http://www.ilna.ir/%D8%A8%D8%AE%D8%B4-%D8%A7%D8%AC%D8%AA%D9%85%D8%A7%D8%B9%DB%8C-5/378033-%D8%A7%D8%B2%D8%AF%D9%88%D8%A7%D8%AC-%DA%A9%D9%88%D8%AF%DA%A9%D8%A7%D9%86-%D8%AF%D8%B1-%D8%AA%D9%87%D8%B1%D8%A7%D9%86-%D9%87%D8%B4%D8%AF%D8%A7%D8%B1-%D8%AF%D9%87%D9%86%D8%AF%D9%87-%D8%A7%D8%B3%D8%AA-%D8%AF%D9%88%D9%84%D8%AA-%D9%88%D8%A7%D8%B1%D8%AF-%D8%B9%D9%85%D9%84-%D8%B4%D9%88%D8%AF>

⁷⁹ <http://ir.voanews.com/a/iran-marriage/3375252.html>

⁸⁰ <http://plus.ir/social/11208/%D9%81%DB%8C%D9%84%D9%85-%D9%85%D8%AE%D9%81%DB%8C-%D8%A7%D8%B2-%D9%84%D8%AD%D8%B8%D8%A7%D8%AA-%DA%A9%D8%AA-%DA%A9-%D8%B2%D8%AF%D9%86->

مورد آزار جنسی معلم خود در استان زنجان قرار گرفته، مستند کرده‌اند.⁸¹ بر اساس برخی گزارش‌ها، مقامات این مجرم را مدت کوتاهی پس از دستگیری آزاد کردند چون یک دادگاه اینکه این ارتباط تجاوز جنسی بوده یا رابطه نامشروع را مورد سوال قرار داده است. طبق گزارش‌ها فردی که ادعا شده مجرم است تا تکمیل تحقیقات در مرخصی اداری به سر می‌برد، لذا منتقدان، از جمله کانون صنفی معلمان، گفته‌اند که اقدامات بیشتری باید انجام شود تا این نوع موارد را به شیوه سیستماتیک‌تری مورد بررسی قرار داد.⁸²

67. گزارشگر ویژه نگرانی مشابه خود را در خصوص گزارش‌های تکان دهنده در مورد خشونت جسمی روانی و جنسی از جمله قتل، علیه کودکان در خانه و یا خانواده ابراز می‌کند. در یکی از چنین موارد گزارش شده، در شهر خوی در استان آذربایجان غربی یک پدر به ضرب گلوله تفنگ دختر دانشجوی خود را به دلیل ادعا شده "بی‌آبرویی" برای خانواده به قتل رساند. با توجه به ماده ۲۲۰ قانون مجازات اسلامی پدر یا جد پدری که فرزند یا نوه خود را به قتل برساند تنها باید به ورثه مقتول دیه بپردازد و مجبور نیست با سایر عواقب جدی عمل خود مواجه شود.

پ. اقلیت‌های قومی و مذهبی

68. در بررسی سال ۲۰۱۳ خود از جمهوری اسلامی ایران، کمیته حقوق اقتصادی اجتماعی و فرهنگی در مورد محدودیت‌های شدید بر تحصیل و نشر به زبان مادری اقلیت‌های قومی ابراز نگرانی کرد.⁸³ این گزارش فقر، تبعیض، ازدواج زودرس دختران، و فقدان آموزش ابتدایی اجباری در مناطق عمدتاً مورد سکونت اقلیت‌های قومی را به میزان بالای بی‌سوادی مرتبط می‌داند.⁸⁴ این کمیته همچنین نسبت به عدم برخورداری "اقلیت‌های قومی" از حق خود برای شرکت در زندگی فرهنگی از جمله به عنوان عواقب تعطیلی نشریات و روزنامه‌هایی که به زبان‌های اقلیت منتشر می‌شدند، ابراز نگرانی کرد. علیرغم برخی گام‌های مهم اخیر در این زمینه (به ویژه در بخش‌های عمدتاً کردنشین کشور)، گزارشگر ویژه همچنان گزارش‌هایی دریافت می‌کند که حق آموزش و نشر به زبان‌های محلی همچنان محدود است.⁸⁵ در پاسخ خود به این گزارش، دولت اشاره می‌کند که میزان بی‌سوادی برای "جمعیت لازم‌التعلیم" کمتر از ۱۰ درصد است. دولت همچنین ابراز می‌کند که دانشگاه کردستان در باینیز ۲۰۱۵ شروع به پذیرش دانشجویان در رشته زبان و ادبیات کردی کرد و دانشگاه تریک نیک در پاییک ۲۰۱۶ همین کار را برای زبان ترکی آذری انجام خواهد داد.

69. گزارشگر ویژه اشاره می‌کند که مورد هدف قرار دادن فعالان حقوق بشر و مدافعان حقوق بشری که در مورد مسائل مختلف سیاسی اجتماعی و اقتصادی در مناطقی از کشور که به طور نامتناسبی تحت تأثیر فقر و خشونت قرار دارند، از سوی مقامات امنیتی و قضایی غالباً توسط هویت قومی واقعی یا منتسب به این فعالان تشدید می‌شود. گزارشگر ویژه در طول دوره گزارش همچنان گزارش‌های نگران کننده‌ای دریافت کرده که نشان می‌دهد که مدافعان حقوق بشر ترک آذری⁸⁶ عرب اهوازی⁸⁷ بلوچ⁸⁸، و دیگر مدافعان حقوق بشر اقلیت‌های قومی از سوی مقامات امنیتی و قضایی برای فعالیت‌های مسالمت‌آمیز خود مورد هدف قرار گرفته و او عمیقاً از دولت می‌خواهد تا از هدف قرار دادن فعالان حقوق اقلیت‌های قومی خودداری کنند. در پاسخ به این گزارش، دولت ادعا می‌کند که گزارشگر ویژه ناعادلانه افرادی که در "اقدامات تروریستی و افراطی" دخیم بوده‌اند را به عنوان مدافعان حقوق بشر می‌خواند.

%D9%88%D8%AD%D8%B4%DB%8C%D8%A7%D9%86%D9%87-%DB%8C%DA%A9-
%D9%BE%D8%B3%D8%B1-%D8%AF%D8%A7%D9%86%D8%B4-
%D8%A2%D9%85%D9%88%D8%B2-%D8%AA%D9%88%D8%B3%D8%B7-
%D9%85%D8%B9%D9%84%D9%85#popup 1

⁸¹ <http://sharghdaily.ir/News/92668/%D8%A8%D9%84%D8%A7%DB%8C-%D8%B2%D9%85%DB%8C%D9%86%DB%8C>

⁸² http://www.bbc.com/persian/iran/2016/05/160516_157_iran_schools_students_pupils_corporal_punishment

⁸³ http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=E/C.12/IRN/CO/2.

⁸⁴ Ibid.

⁸⁵ http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=E/C.12/IRN/CO/2.

⁸⁶ <http://www.ahraz.org/report-on-the-situation-of-iranian-azerbaijanis-regarding-human-rights-juni-2016/>

⁸⁷ <http://euahwazi.blogspot.com/>

⁸⁸ <http://balochcampaign.com/>

⁸⁹ <http://www.kmmk-ge.org/?p=569&lang=en%20target=>

70. گزارشگر ویژه همچنین در مورد افزایش موارد گزارش شده در دوره زمانی این گزارش از درگیری‌های مسلحانه بین نیروهای امنیتی ایران و افراد مسلحی که ادعا می‌شود متعلق به نیروهای پیشمرگه حزب دموکراتیک کرد ایران (حدکا) هستند ابراز نگرانی می‌کند. به نظر می‌رسد پس‌نژد اینک رهبری حزب دموکراتیک کرد ایران اعلام کرد که در نظر دارد تا فعالیت‌های نیروهای پیشمرگه خود فا در حمایت از حقوق و اهداف کردهای ایران افزایش دهد، این موارد افزایش یافته است.⁹⁰ در پاسخ خود به این گزارش، دولت ایران هشدار داده است که تمام اقدامات لازم را در برابر گروه‌های مسلحی که بنا به گزارش‌ها در عملیات امنیتی در چند شهر و شهرستان در مناطق اکثراً کردنشین ایران درگیر هستند، از جمله بمباران مناطقی که ادعا می‌شود گروه‌های مخالف مسلح در آن فعال بوده‌اند انجام خواهد داد.⁹¹ گزارشگر ویژه هر دو طرف، و به خصوص دولت ایران را تشویق می‌کند تا از درگیری در هدف قربر دادن غیرقانونی، کشتن و یا مجازات جمعی شهروندان غیرمسلح و افرادی که به صورت مسالمت‌آمیز از حقوق اساسی خود در این مناطق بهره‌برداری می‌کنند، خودداری کنند.

71. گزارش‌ها نشان می‌دهد که اقلیت‌های مذهبی همچون با محدودیت‌های شدید روبرو هستند. بیروان ادیان به رسمیت شناخته شده، مانند مسیحیان (به ویژه کسانی که سابقاً مسلمان بوده‌اند)، و آنهایی که به رسمیت شناخته نشده، مانند آیین بهایی، همچنان با محدودیت‌های شدید و تبعیض روبرو هستند و طبق گزارش‌ها برای انجام مسالمت‌آمیز اعتقادات مذهبی خود تحت پیگرد قضایی قرار می‌گیرند. در پاسخ خود به این گزارش، دولت اتهامات در زمینه ایجاد محدودیت برای اقلیت‌های مذهبی، از جمله مسیحیان را رد کرده و مدعی است که کلیساهای خانگی به فعالیت‌های غیرقانونی مشغول هستند، چون مجوزهای لازم را از مقامات دولتی دریافت نکرده‌اند. دولت همچنین ادعا می‌کند که نیازهای مسیحیان ایران برآورده شده و هیچ نیازی به تاسیس یا ایجاد کلیساهای جدید، از جمله کلیساهای خانگی وجود ندارد.⁹²

72. گزارش‌های دریافتی گزارشگر ویژه نشان می‌دهد تا ۸ ژوئن ۲۰۱۶، حداقل ۷۲ بهایی در ارتباط با انجام مسالمت‌آمیز آیین خوت در بازداشت به سر می‌بردند.⁹² علاوه بر بازداشت‌های خودسرانه، بازداشت و تعقیب قضایی، گزارشگر ویژه همچنان در مورد اینکه مقامات ایران همچنان به نبال افداماتی هستند که از لحاظ اقتصادی بهاییان را از حق کار خود محروم کند، که بنا به گزارش‌ها در راستای یک بخشنامه شورای عالی انقلاب فرهنگی صادر شده در سال ۱۹۹۱ است، گزارش‌های نگران کننده‌ای دریافت می‌کند.⁹³ این سیاست‌ها انواع کسب و کار و شغل‌هایی که شهروندان بهایی می‌توانند داشته باشند را محدود می‌کند، از بسته شدن کسب و کار متعلق به بهائیان حمایت می‌کند، بر صاحبان کسب و کار فشار می‌آورد تا کارکنان بهائی خود ره اخراج کنند، و خواستار توقیف کسب و کار و اموال آنها می‌شود. در پاسخ خود به ایم گزارش، دولت اشاره می‌کند که "با وجود همکاری‌های گسترده آنها با رژیم گذشته شاه و نقش آنها در سرکوب مردم و مدیریت سازمان مخفی ساواک، شرایط زندگی برای اکثریت بهائیان در ایران عادی است." دولت ایران همچنین مدعی است که "بهاییان هرگز تنها برای اعتقادات خود تحت پیگرد قانونی قرار نگرفته‌اند."

73. در پی صدور بیانات و نشر مطالبی در حمله به آیین و جامعه بهایی، در تاریخ ۸ ژوئن ۲۰۱۶، گزارشگر ویژه یک بیانیه مشترک با گزارشگر ویژه آزادی مذهب و عقیده صادر کرد که در آن به شدت موج تهنیج و نفرتی که به دستور دولت صورت گرفته بود را محکوم کردند. ایم بیانات شامل بیانات سخنگوی قوه قضاییه بود که در آن فائزه هاشمی، دختر رئیس جمهور سابق اکبر هاشمی رفسنجانی، را برای دیدار او از یکی از رهبران بهایی، فریبا کمال آبادی، مورد حمله شدید قرار داده بود.⁹⁴ خانم هاشمی پس از آزادی موقت خانم کمال آبادی، یکی از هفت رهبر سابق بهاییان که در سال ۲۰۰۸ به دلیل انجام مناسک مذهبی خود زندانی شد، در تاریخ ۱۳ ماه مه به دیدار او رفته بود. در تاریخ ۱۸ مه، سخنگوی قوه قضاییه اعلام کرد که ایم قوه اتهامات علیه خانم هاشمی، که در دوران حبس کوتاه خود در زندان اویم در سال ۲۰۱۲ با خانم کمال آبادی آشنا شد، را مورد بررسی قانونی قرار خواهد داد چرا که تصمیم او برای دیدار با ایم زندانی سیاسی یک "کار بسیار زشت و قبیح" بوده است.

74. ادعا شده که از اواسط ماه مه ۲۰۱۶، ۱۶۹ مجازر رهبران مذهبی، قضایی، و سیاسی ایران آشکارا علیه جامعه بهایی سخن گفته‌اند. طبق گزارش‌ها بیم ۱۸ ماه مه و ۴ ماه ژوئن، در جلیقه‌های نماز جمعه روحانیون به باورهای اعضای جامعه بهایی حمله کردند، آنها را محکوم کردند، یا آنها را مورد انتقاد قرار دادند و ابراز کردند که آیین بهایی در اصل یک حزب سیاسی ساختگی است که تظاهر به مذهب

⁹⁰ <http://pdki.org/english/report-on-clashes-between-pdkis-peshmerga-forces-and-irans-irgc/>

⁹¹ http://www.bbc.com/persian/iran/2016/06/160625_an_iran_sepah_kurd_clashes

⁹² <http://shaheedoniran.org/english/dr-shaheeds-work/most-recent-backlash-against-bahais/>

⁹³ <http://news.bahai.org/documentlibrary/TheBahaiQuestion.pdf>

⁹⁴ <http://shaheedoniran.org/english/dr-shaheeds-work/most-recent-backlash-against-bahais/>

بودن می‌کند.⁹⁵ تعدادی از روزنامه‌ها مقالات و یادداشت‌هایی منتشر کردند که در آن اعضای جامعه بهایی را به دشمنان ایران متصل می‌کردند و به آنها برجسب "صهیونیست" می‌زدند و خشونت را تشویق می‌کردند. گزارشگر ویژه آزاد و مذهب و عقیده هشتر داد که ترکیب تحریک علیه بهائیان و فقدان حمایت از آنها "این جامعه را در لبه یک پرتگاه بسیار خطرناک قرار می‌دهد، جایی که حیثیت آن مسکن است مورد تهدید قرار بگیرد."⁹⁶ در پاسخ خود به این گزارش، دولت ایران اشاره کرد که "مسئولیت نظرات بیان شده توسط شخصیت‌ها و غیردولتی با خود آنهاست."

75. مسلمانان اهل سنت ایران، که بزرگترین اقلیت مذهبی کشور را تشکیل می‌دهند، همچنان ادعا می‌کنند که مقامات ایران اعضا و همکیش آنها را در پست‌ها و عالی‌رتبه دولتی، از جمله وزرا آت در کابینه، منصوب یا استخدام نمی‌کنند. آنها همچنین به نگرانی خود را در مورد محدودیت‌ها و ساختن مساجد سنی در مناطق عمدتاً شیعه‌نشین، شامل تهران، و اعدام و یا اعدام قریب الوقوع فعالان سنی که دولت ادعا می‌کند در فعالیت‌ها و تروریستی دست داشته‌اند، ابراز کرده‌اند. در تاریخ ۵ ژوئیه ۲۰۱۶، ۱۸ نفر از اعضا و اصلاح‌طلب مجلس شورا و اسلامی ایران نامه‌ای به وزارت کشور ارسال کردند و در آن نسبت به بسته شدن یک نمازخانه سنی در اسلامشهر و جلوگیری و مقامات از تجمع نمازگزاران سنی در چندین مسجد و نمازخانه دیگر برای اقامه نماز عید فطر شکایت کردند.⁹⁷ دولت مدعی است "بیش از ۱۰ هزار مسجد اهل سنت در کشور وجود دارد و تعداد اهل سنت در تهران ساخت مسجد را توجیه نمی‌کند. دولت همچنین معتقد است که درخواست ساخت مسجد برای سنی‌ها در پایتخت منعکس کننده تلاش‌ها برای "به حاشیه راندن سنی‌ها" و "ایجاد تفرقه در میان مسلمانان که باعث انزوا و افراط‌گرایی سنی‌ها" است.

76. در تاریخ ۲ اوت ۲۰۱۶، گروه‌ها و حقوق‌بشر و گزارش دادند که مقامات زندان رجایی شهر حداقل ۹ نفر و احتمالاً تا ۲۰ زندانی متهم به اقدامات تروریستی که دادگاه انقلاب به اعدام محکوم کرده است را اعدام کرده‌اند.⁹⁸ گفته می‌شود اکثر افراد اعدام شده کردهای سنی بودند که خود را به عنوان یک گروه از فعالان مسالمت‌آمیز سنی معرفی می‌کردند و اتهامات علیه خود را رد می‌کردند. در همان روز وزارت اطلاعات ایران اعدام گروهی از زندانیان را که ادعا می‌شد به گروه‌ها و "سلفی" و "تکفیر" و "مسئول فعالیت‌ها و تروریستی مسلحانه علیه حکومت، تعلق داشتند را تایید کرد.⁹⁹ در میان کسانی که بنا به گزارش‌ها به دار آویخته شدند شهرام احمد و، یک زندانی اهل سنت کردستان بود که در ابتدا به اتهامات محاربه، "اقدام علیه امنیت ملی" و "تبلیغ علیه نظام" زندانی و محکوم شده بود. آقا و احمد و موكدا اتهامات علیه خویش را رد کرده و اعلام کرده بود که او یک فعال صلح‌جو و اهل سنت است. گروه‌ها و حقوق‌بشر و معایب جد و فرآیند محاکمه آقا و احمد و همچنین محاکمات ده‌ها زندانیان مسلمان سنی در انتظار اعدام دیگر، از جمله برخی از کسانی که بنا بر گزارش‌ها در تاریخ ۲ اوت ۲۰۱۶ اعدام شست را مستند کرده‌اند. برادر آقا و احمد و، بهرام احمد و، همراه با پنج فعال دیگر متهم به دست داشتن در فعالیت‌ها و تروریستی در سال ۲۰۱۲ اعدام شد. آقا و احمد و مادرش هر دو در نامه‌ها و سرگشاده‌ای که به گزارشگر ویژه نوشتند، موارد نقض جد و حقوق در پرونده آقا و احمد و را مستند کردند و از مقامات خواستند تا در حکم اعدام و تجدید نظر کنند، و گزارشگر ویژه نیز قبلاً نگرانی‌ها و جد و خود در مورد احکام اعدام آنها را به دولت ابراز کرده بود.¹⁰⁰ در پاسخ خود به این گزارش، دولت کلیه ادعاها مبنی بر اینکه افراد نامبرده فعالان حقوق‌بشر بودند را رد می‌کند و تصریح می‌کند که آنها بخشی از "یک گروه تروریستی تکفیر و" بودند که ۲۱ نفر را کشته و ۴۰ نفر دیگر را زخمی کرده‌اند. دولت ایران همچنین ادعا می‌کند که متهمان از حق خود نسبت به فرآیند عادلانه دادرسی محروم بودند.

77. بنا به گزارش‌ها، سایو مسلمانان پیرو فرقه‌ها و اقلیت مختلف، از جمله در اویش نعمت الهی گنبد و یا آید به یارسان، همچنان با طیف وسیعی از موارد نقض حقوق‌بشر، از جمله حمله به نمازخانه‌ها، تخریب گورستان‌ها و جامعه و دستگیر و و شکنجه رهبران جامعه رو برو هستند. در مگ ژون ۲۰۱۶، رهبر و آید به یارسان در نامه‌ای از رهبر ایران درخواست کرد که تو از یک مورد اصلاح به قانون اساسی که تبعیض علیه پیروان آید به یارسان منع می‌کند و باورها و دینی آن را به رسمیت می‌شناسد حمایت کند.¹⁰¹ در

⁹⁵ <https://www.radiozameh.com/278692> and <http://khavarestan.ir/news/62023> and <http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=13950231000553>

⁹⁶ <http://shaheedoniran.org/english/dr-shaheeds-work/most-recent-backlash-against-bahais/>

⁹⁷ http://www.bbc.com/persian/iran/2016/07/160705_139_sunns_mosque_majlis

⁹⁸ <https://www.iranhumanrights.org/2016/08/iran-executes-kurdish-prisoner-despite-claim-of-forced-confession/>

⁹⁹ http://www.bbc.com/persian/iran/2016/08/160803_177_takfiri_arrest

¹⁰⁰ <https://hra-news.org/fa/letters/a-185>; <http://hesarr.com/%D9%86%D8%A7%D9%85%D9%87-%D9%85%D8%A7%D8%AF%D8%B1%EF%BA%B7%EF%BB%AC%EF%BA%AE%EF%BA%8D%EF%BB%A1-%EF%BA%8D%EF%BA%A3%EF%BB%A4%EF%BA%AA%EF%AF%BC-%D8%A7%D8%AD%D9%85%D8%AF-%D8%B4%D9%87%DB%8C/>

¹⁰¹ <https://www.iranhumanrights.org/2016/06/yarsan/>

پاسخ به این گزارش، دولت ایران مدعی است که "موضع رسمی و عملی ... در مورد بیروان این دو فرقه احترام به اعتقادات و حقوق شهروندی آنهاست."

IV. نتیجه‌گیری و توصیه‌ها

78. در این گزارش و گزارش‌های قبل، گزارشگر ویژه تعدادی از مراحل تقنینی و تحولات سیاسی که امکان امیدوارکننده‌ای برای وضعیت حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران فراهم کرده‌اند را برجسته کرده است. این شامل بررسی پیش‌نویس لایحه و تصویب اصلاحات در قانون مجازات اسلامی است، که می‌تواند به تقویت حمایت از حق حیات کمک کند و می‌تواند به کاهش در تعداد خیره‌کننده اعدام‌هایی که ظرف دهه گذشته در ایران مستند شده منجر شود. این موارد همچنین شامل اصلاحات به آیین دادرسی کیفری است، که می‌تواند به تقویت حمایت از حق دسترسی به فرآیند دادرسی عادلانه کمک کند.

79. با این حال، اطلاعات دریافت شده توسط گزارشگر در این دوره گزارش نشان می‌دهد که عدم پایبندی توسط مقامات امنیتی و عدم اعمال قضایی باعث تضعیف حمایت‌های پیش‌بینی شده توسط قوانینی که می‌توانند از حقوق متهم محافظت کنند، از جمله تضمین‌های محاکمه عادلانه و ممنوعیت‌های شدید برای استفاده از شکنجه و بدرفتاری علیه زندانیان شده است. همچنین باید متذکر شد که قوانین جدید مجازات اسلامی و آیین کیفری به برخی از مهمترین مسائل مطرح شده توسط دستگاه حقوق بشر سازمان ملل رسیدگی نمی‌کند، و تغییرات اعمال شده از سوی شورای نگهبان در آیین دادرسی کیفری برخی از آسیب‌پذیرترین اعضای جامعه ایران، از جمله روزنامه‌نگاران، وکلا، مدافعان حقوق بشر، فعالان سیاسی، و اقلیت‌های مذهبی و قومی که اغلب با اتهامات جرایم امنیت ملی روبرو می‌شوند را بدون محافظت رها می‌کند.

80. مفاد قانون مجازات اسلامی همچنان به نقض تعهدات بین‌المللی حقوق بشر ایران از طریق جرم انگاری به کارگیری مسالمت‌آمیز حقوق اساسی، و یا اعمال دیگری که تحت قوانین بین‌المللی به عنوان جرم شناخته نشده است ادامه می‌دهد. قانون مجازات اسلامی همچنان به تبعیض علیه دختران، زنان و اقلیت‌های مذهبی ادامه می‌دهد. علاوه بر این، کسانی که محافظت‌های قانونی ملی و بین‌المللی را نقض می‌کنند، در فضایی که نقض جدی حقوق بشر توسط برخی از مقامات ایرانی، از جمله توسط اعضای قوه قضائیه را توجیه می‌کند همچنان از مصونیت از مجازات برخوردارند.

81. با وجود گام‌های قانونگزاری که توسط دولت برداشته شده و گفتگوی نوپایی که هدف آن بررسی محاسن استفاده ایران از مجازات اعدام است، آمار اعدام‌هایی که بنابر گزارش‌ها در جمهوری اسلامی ایران در حال وقوع هستند همچنان نگران‌کننده باقی مانده است. در همین راستا، گزارشگر ویژه همچنان مصرانه از مقامات ایران می‌خواهد تا به بررسی دیدگاه‌های مشترک در مورد علل ریشه‌ای سوء استفاده از مواد مخدر و ارتکاب جنایات در ایران، و همچنین به بررسی دیدگاه‌ها در مورد تاثیر بازدارندگی سیاست‌های کشور در مورد مواد مخدر بپردازند. او همچنین می‌خواهد متذکر شود که هیچ "شواهد قابل اعتمادی از اثرات بازدارندگی اعدام‌ها وجود ندارد. و هیچگونه مطالعات تجربی تاثیر مجازات اعدام را در مقیاس گسترده‌تر به عنوان یک مجازات موثر و سرمشق در کارزارهای نظم و قانون" مانند مبارزه ایران با مواد مخدر¹⁰²، مورد بررسی فکری نکرده است. با این حال، یک بررسی سریع‌پژ هجوم فزاینده مواد مخدر غیرقانونی و افزایش سوء استفاده از مواد مخدر در کشور می‌تواند اطلاعاتی نسبت به تاثیر رویکرد دولت به این پدیده ارائه کند.

82. بنابراین، گزارشگر ویژه، همچنان از مقامات ایران می‌خواهد تا استفاده از مجازات اعدام برای تمام جرایمی که تحت قوانین بین‌المللی "جدی‌ترین" جرایم محسوب نمی‌شوند را متوقف کند و از مقامات ایران می‌خواهد تا همکاری با نینفغان بین‌المللی و ملی برای اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر در راستای کنوانسیون‌های بین‌المللی حقوق بشر که ایران یکی از طرفین آن است، را مورد بررسی قرار دهند. او در ادامه خواستار تجدیدنظر مقامات در قوانینی است که تحت قوانین بین‌المللی مستوجب مجازات اعدام محسوب نمی‌شوند. وی همچنین از دولت می‌خواهد تا اصلاحات مقطعی را کنار بگذارد و اعدام نوجوانان بزهکار، که تعریف آن افرادی است که در زمان ارتکاب جرم مستوجب مجازات اعدام زیر ۱۸ سال سن داشتند، را فوراً و بدون قید و شرط ممنوع کند.

83. گزارشگر ویژه همچنان نگران اقدامات در حال انجامی است که عدول از تعهدات بین‌المللی حقوق بشر در راستای احترام به آزادی‌های بیان، تشکل، تجمع مسالمت‌آمیز، و دسترسی به اطلاعات محسوب

¹⁰² Moving Away from the Death Penalty: Arguments, Trends and Perspectives; United Nations Human Rights office of the High Commissioner, page 70.

می‌شوند. او اشاره می‌کند که با وجود ادعای دولت که "آزادی عقیده و بیان، فعالیت‌های رسانه‌ها و آزادی تجمع مسالمت‌آمیز همیشه محافظت می‌شود"، فعالیت‌هایی که اجرای مشروع حقوق فوق‌الذکر محسوب می‌شوند، از جمله فعالیت‌هایی که بر اشتداد از اقدامات و سیاست‌های دولت متمرکز هستند، غالباً متحمل اتهامات امنیت ملی می‌شوند. گزارشگر ویژه از مقامات ایران می‌خواهد تا جنبه‌هایی از قانون مطبوعات سال ۱۹۸۵ ایران را تقویت کنند تا اطمینان حاصل کنند که افراد از اعمالی که تبادل آزاد اطلاعات و عقاید در مورد مسائل عمومی و سیاسی بین شهروندان، امری که برای محافظت از سایر حقوق حیاتی است، را مختل می‌کند محافظت می‌شوند. او همچنین از دولت می‌خواهد تا جنبه‌هایی از سیاست‌ها را که حقوق افراد نسبت به تجمع با افراد همفکرشان به قصد ترویج فعالیت‌های مسالمت‌آمیز را تضعیف می‌کنند مورد تجدید نظر قرار دهند.

84. گزارشگر از تلاش‌های اخیر برای رسیدگی به دو موضوع خشونت علیه زنان و نابرابری در آموزش و پرورش و مشارکت اقتصادی استقبال می‌کند. او دولت را نسبت به ادامه اصلاحات قوانین در راستای تعهدات قانونی خود و تعهدات بررسی دوره‌ای جهانی (یوپی‌آر) برای محافظت از برخورداری برابر و کامل زنان از حقوق مدنی، سیاسی، اجتماعی، و اقتصادی، از جمله حق آزادی حرکت، کار، و حق آزادی از تبعیض، به ویژه در محل کار، تشویق می‌کند.

85. در پاسخ به این گزارش، دولت مدعی است که در ایران برای "حفظ حقوق همه پیروان ادیان رسمی طبق قانون" تلاش می‌کند. با این حال، محدودیت‌هایی که بر حقوق اقلیت‌های مذهبی در ایران وجود دارد همچنان عمیقاً باعث نگرانی است. اقداماتی که باعث حذف اقلیت‌های مذهبی از حمایت‌های قانونی در زمینه حقوق مدنی، سیاسی، اجتماع یا اقتصادی، به ویژه پیروان ادیان غیر رسمی، مرشوند و یا محدودیت‌های ویژه بر انجام مناسک یا مظاهر عقاید آنها وضع میکنند، همچنان ناقص تعهدات ایران تحت میثاق بین‌الملل حقوق مدنی و سیاسی (ICCPR) است و باید مورد بررسی قرار بگیرند. پیروان مذاهب رسمی و غیررسمی همچنان در مورد دستگیری و پیگرد قضایی به علت نیایش و مشارکت در امور مذهبی جوامع خود، از جمله در منازل شخصی، گزارش مردند. بنابراین، گزارشگر از مقامات مرخواهد اینکه آزادی مذهب یا ایمان شامل آزادی انتخاب مذهب یا ایمان نیز مرشود، و اینکه اقدامات که محدودیت‌های ویژه را بر انجام مناسک سایر ادیان تحمیل می‌کند، و یا بر اساس مذهب یا ایمان تبعیض قائل مرشود و ناقص تضمین محافظت برابر تحت اصل ۲۶ میثاق بین‌الملل حقوق مدنی و سیاسی است را به رسمیت بشناسند.

86. گزارشگر از دریافت گزارش‌های اعضای جوامع اقلیت قومی در مورد دستگیری‌های خودسرانه، بازداشت، شکنجه و محاکمه به دلیل انجام فعالیت‌های محافظت شده‌ای که حقوق اجتماع، اقتصادی، فرهنگی و زیباتر را ترویج میکنند، همچنان نگران است. گزارشگر از مقامات مرخواهد که این موضوع را به رسمیت بشناسند که گفت و گو و مشارکت همه شهروندان در یک جامعه متنوع مرتواند اساس طرح‌های پایداری شود که به فقر و توسعه توجه مرکند و همچنین مرتواند در جهت تقویت حمایت از حقوق همه اقلیت‌های قومی در کشور گام بردارد. او در ادامه مقامات را تشویق مرکند تا اطمینان حاصل کنند که حقوق اعضای آسیب‌پذیرترین بخش‌های ایران محافظت مرشود و مورد احترام قرار مرگیرد.

87. گزارشگر ویژه مجدداً اعتقاد راسخ خود را که دولت مرتواند با اجرای کامل توصیه‌های پذیرفته شده در نتیجه بررسی دوره‌ای جهانی (یوپی‌آر) سال ۲۰۱۴ ایران، به میزان قابل توجه در وضعیت حقوق بشر کشور بهبودی ایجاد کند را ابراز مردارد. بنابراین، او درخواست خود برای گفت و گوی بیشتر و برای سفر به کشور برای بحث در مورد برنامه دولت برای اجرای توصیه‌های یوپی‌آر و یافتن راه‌های سازنده برای گزارشگر و سایر نمایندگان رویه‌های ویژه سازمان ملل که ممکن است بتوانند از تلاش‌های ایران برای اجرای یوپی‌آر حمایت کنند را تجدید مرکند. بعد از تقریباً شش سال کار در زمینه نظارت بر وضعیت حقوق بشر در کشور و ایجاد یک رابطه سازنده با دولت، گزارشگر ویژه معتقد است که وضعیت حقوق بشر در ایران لیاقت مقداری اعتماد را دارد، که باید با تلاش‌ها و نتایج ملموس که شالوده پیشرفت محسوس را فراهم مرکند تقویت شود.